
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<http://books.google.com>

PETRI CAMPER.

*A. L. M. Phil. et Med. D. Anat. Chir. et Med.
Profess. Honor, in Ill, Athen. Amstel. Cet.*

DISSERTATIO. De Emolumentis, et Optima Methodo Infectionis Variolarum.

T O L O S A E.

Ab Acad; Regia Scientiarum PRAEMIO
condecorata. Anno MDCLXXII.

A C C E D U N T,

Ejusdem EPISTOLA ad *D. van
Gesscher*, de emolumentis Sectionis
Synchondroseos ossium Pubis
in Partu difficili cet. *nunc
primum Latine reddita.*

N E C N O N

Animadversiones Criticae in Illu-
strissimi G. L. B. van SWIETEN
Commentaria de Variolis.

G R O N I N G A E,

Apud HENRICUM CREBAS, Bibliopola.
MDCCLXXIV.

P. C A M P E R

LECTORI BENEVOLO.

S. D.

Dissertationem **TIBI** tandem
obfero, *de emolumentis, et optima
methodo infitionis variolarum*, pau-
cis additis; sed eo lubentius,
quia praecipua complectitur,
quae in Observationibus de Va-
riolarum Infitione, Anno 1770.
Leovardiae Belgice editis, repe-
riuntur. Hac ratione quodam-
modo satis facere potero Amicis

* 2

meis

P. CAMPER 9

meis Exteris, qui observationes eas in latinam linguam, utpote magis universalem, translatas desiderabant, quamquam Lipsiae A. 1772. Germanice prodierint.

Adjeci etiam animadversiones, quas in L. B. VAN SWIETEN commentaria in Usum Auditorum meorum feceram: hae enim instar supplementi haberi possunt.

Multi etiam mihi suaserunt, ut epistolam, de fectione ossium pubis in partu difficili, Latine red-

LECTORI BENEVOLO.

redderem, et evulgarem; obtemperavi igitur et eorum petitioni, et imprimis spe incitatus, ut tandem aliquando in capite damnata instituat experimentum, quod commoda tanta pollicetur Generi Humano!

Opusculum illud plus quam octo menses prelum exercuit, saepius interruptum, et variis negotiis, quibus distrahebar, retardatum. Rogo itaque L. B. ut prius corrigenda consulat: innumera enim menda typographica

P. C A M P E R &c.

phica irreperunt, quae nullo
modo praevenire potui. Dabam,
ex Praedio Lancumano, mense
Octobris Anni MDGGLXXIII.

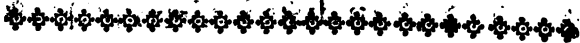
P. C A M.

P. C A M P E R

DISSERTATIO

DE EMOLUMENTIS, ET
OPTIMA METHODO, INSI-
TIONIS VARIOLARUM

TOLOSÆ AB ACAD: REGIA
SCIENT: PRAEMIO CONDECO-
RATA ANNO MDCCLXXII.

P R Æ F A T I O.

NOBILISSIMI, ATQUE
CELEBERRIMI VIRI!

Problema, cujus solutionem
ante finem Januarii 1772.
in merc: Gall: mensis Octobris
A de-

2 P R A E F A T I O.

desideravistis ita sonat, *Determiner les avantages, et la meilleure methode d'inoculer la petite verole.*

Id est: Determinare emolumenta et optimam methodum inferendi variolas. Comprehenditur *primo* Emolumenta omnia, seu commoda variolarum arte acquiritarum prae naturalibus; *secundo* optimam administrandi methodum. In duas ideo sectiones hanc dissertationem dividam, atque breviter singula pertractabo; ita tamen, ut, quae experientia didicerim, enucleatius explicem: Academia enim Vestra non potuit collimasse collectionem, seu compilationem observationum clarissimorum virorum super hac re, sed certo certius quaesivit, ut

ut speciatim illa emolumenta, quae prae naturalibus insititiae variolae habent, dilacide ob oculos ponerentur. Expectat igitur explicationes symptomatum utriusque, tam naturalis, quam artificialis morbi, ut ex hac comparatione elucescat, utrum, et quaeenam emolumenta variolae artificiales habeant prae naturalibus? Non desideratis proinde Viri Celeberrimi! ut denuo ex variis mortalitatum indicibus colligatur summa mortuorum ex utraque causa.

Haec toties ad summam evidentiam usque fuere exposita, atque millies repetita, ut, nisi quis luce meridiana coecutire vellet, a nemine indubium vo-

4 P R A E F A T I O:

cari possint. Scilicet, rarissime aliquem mori ex insitione: LEUTHNERUS quippe in praefatione, quam germanicae editioni DIMSDALII adjecit, demonstravit ex 107.624. qui insitionem passi fuere, 23. decessisse, id est ex 4.679. unum fatum subiisse. Ubi saepissime fatales sint naturales variolae: in universum enim ex 4. 1. periit, vel ex 13. duo; ex 107.624. igitur mortui fuissent 16.556. Insitione proinde servati sunt 16.533. homines. Haec emolumenta vitam spectant ut TISSOTI verbis utar: neque ulteriori indigent demonstratione. Illa vero, quae symptomata spectant, nondum, nisi memnia fallant, manifeste exposita sunt

6 P R A E F A T I O.

bum excipiunt, dummodo ex febre, dysenteria vel similis morbo nondecumbant.

Requiritis, meo iudicio, optimam methodum, non contagium communicandi, seu Chirurgiam, sed processum integrum et administrationem medicam. De qua uberius agam, quia maxime interest, utrum praeparatio necessaria sit, et quanam? ut et, qualia remedia requirantur? Chirurgiam tamen non negligam, simplicissimam vero proponam.

Si his lucubrationibus suffragia vestra meruero, gaudebo, sin minus, hoc contentus ero, me in commune commodum hanc Dissertationem composuisse.

D E-

DE EMOLUMENTIS 7

SECTIO PRIMA.

De Emolumentis Infectionis variolae.

Quoniam variolae semper sunt eo periculosiores, quo numero plures, bifariam eas unanimitate consensu medici dividerunt, in confluentes, ac discretas, has benignas, illas fatales judicantes: etiam ad pustularum varias dispositiones attenderunt, habueruntque optimas, quae magna pus album formabant; pravas vero, quae parvae, ichthiosae, crystallinae, gangraenosaeque erant. Praesertim, si eas simul petechiae concomitarentur; gangraena quippe eas, et certa mors, insequuntur,

8 DE EMOLUMENTIS.

tur, atque maculae lividae post-mortem corpus omne deturpant.

Huc usque nondum, nequidem conjectura, assequi potui unde nam accidat, ut variolosum virus petechias, febremque putridissimam toties provocet, quia virus ipsum differt, et a febre variolosa diversissima est? accidit tamen, proh dolor! ut saepius a naturalibus variolis accendatur petechialis febris, semper fere lethalis!

2. Negare vero haud possum mebis, non in meis, sed aliorum aegris, vidisse petechialem febrem coincidentem cum variolosa artificiali, et quidem in infantibus, quorum sanitas ante insitionem perfectissima existimabatur. Pro-

ba-

I N S I T I O N I S. 9

babile semper mihi visum fuit, constitutionem illam, quae petechiis opportuna est, esse prorsus incognitam: contingit enim, ut pessimae sint et fatales in iis, qui per integrum anni decursum non nisi blandis, atque acescentibus, acidisque alimentis usi sunt, qui omnes carnes, omnes pisces, et quicquid pinguedinosum est, vitarunt: e contrario autem, ut in iis, qui ad excessum usque omnis generis carnes comederunt, piscesque devorarunt, atque vinum magna copia ingurgitaverunt, variolae optimae reperiantur. Quicquid de alcalina, quicquid de acida temperie somniarunt Chemicis, erroneum videtur. Fateri oportet nostram hac in re

B

igno-

ignorantiam , ceu statuendum , hanc temperiem nondum exacte exploratam fuisse. Id interim certissimum est, miasma variolosum per se , vel ut curatius loquamur , sua natura non producere hanc putredinem. Nam hac conditione in insitivis variolis constanter adesset ; quemadmodum in Lue Bovilla , insitione communicata , semper febris purrida accenditur , et saepe aequae terribilis ac Lues naturaliter armenta aggrediens.

Non novi a quopiam signis indubitatis dispositionem hanc , in corpore latitantem praevisam fuisse. Id autem evidens est saepius concomitari variolas naturales , rarissime artificiales.

§. 2.

§. 2. Variolae Naturales maxime in facie, in manibus, et, contra omnem Theoriam, in iis partibus corporis humani multiplicantur, quae magis ceteris aeri expositae sunt, adeo ut confluant frequentur in facie, licet super reliquum corpus satis discretae sint; Arbitratus ideo sum attendendum esse ad pustularum numerum relative ad superficiem, quam occupant, quod, propter multitudinem, fere impossibile est in naturalibus, numerari idcirco in artificialibus, semper exactissime, non modo summam pustularum, quemadmodum DIMSDALEUS atque WATSONUS fecerunt, sed speciatim illas faciei, ut detegerem utrum in ar-

12 DE EMOLUMENTIS.

tificialibus similis ratio daretur.

En Tabulam! sed pustulas non attendimus, quae circa plagas exoriuntur; quas etiam WATSONUS non recensuit.

No.	Super Corpus.	Infacie.	Intotum Pust.
1	habuit 29 ...	6 ...	35.
2	... 29 ...	8 ...	37.
3	... 15 ...	0 ...	15.
4	... 12 ...	0 ...	12.
5	... 250 ...	50 ...	300.
6	... 1 ...	0 ...	1.
7	... 41 ...	9 ...	50.
8	... 18 ...	2 ...	20.
9	... 152 ...	35 ...	187.
10	... 70 ...	30 ...	100.
<hr/>			
	617 .	140 .	757.
	= =	= =	= =

I N S I T I O N I S. 13

	617 . .	140 . .	757.
11 . . .	21 . . .	4 . . .	25.
12 . . .	11 . . .	4 . . .	15.
13 . . .	258 . . .	55 . . .	313.
14 . . .	100 . . .	45 . . .	145.
15 . . .	46 . . .	22 . . .	68.
16 . . .	50 . . .	14 . . .	64.
17 . . .	3 . . .	2 . . .	5.
18 . . .	4 . . .	2 . . .	6.
19 . . .	50 . . .	14 . . .	64.
20 . . .	43 . . .	4 . . .	47.
21 . . .	34 . . .	3 . . .	37.
22 . . .	10 . . .	5 . . .	15.
23 . . .	258 . . .	55 . . .	313.
24 . . .	109 . . .	45 . . .	154.
25 . . .	764 . . .	236 . . .	1,000.
26 . . .	17 . . .	2 . . .	19.
27 . . .	6 . . .	0 . . .	6.
28 . . .	3 . . .	1 . . .	4.

2.404 . .	. 653 . .	. 3.057.
-----------	-----------	----------

14 DE ÉMOLUMENTIS.

	2.404	653	3.057.
29	4	1	5.
30	43	7	50.
31	19	6	25.
32	71	10	81.
33	11	1	12.
34	27	3	30.
35	2	1	3.
36	240	60	300.
37	5	1	6.
38	8	1	9.
39	312	78	390.
40	1	1	2.

3.147 823 3.970.
 == == ==

$\frac{3970}{5}$ dant 971. pro summa in
 facie : satis tuto igitur $\frac{1}{5}$ pars
 summae in quolibet aegro faciei
 adnumerare licet.

Divi-

Divide numeros in decem partes, pustularum summa etiam, in his subdivisionibus, per 5 divisa exhibebit pustularum copiam, quae faciem corripit.

Ut differentia haec clarius elucescat, primum tota superficies corporis consideranda est: haec se habet ad illam faciei ut 50 ad 1. Variolae igitur, ut aequae discretae essent in facie, atque in reliquo corpore, ubi summa est 1.000. tantum 20. comprehendi deberent in facie, quod tamen non contuigit: nam, $\frac{1}{5}$ id est 200. in universum in facie exhibet. Si 10.000. in toto corpore dantur pustulae, 2.000. in facie, id est confluentes in facie, quae discretae sunt in corpore.

Id

16 DE EMOLUMENTIS.

Id in naturalibus quotidie videmus, eatenus igitur perfectissime conveniunt cum insitivis.

Quoniam vero numerus pustularum variolarum artificialium valde parvus est, etiam et ille faciei erit minor proportionaliter, et rarissime, si unquam, confluent.

Si statuamus numerum maximum pustularum insitione acquiratarum esse 1.000: maximum autem in pessimis confluentibus naturalibus esse 100.000: insitionis emolumentum erit valde sensibile; scilicet, summa artificialium, ad summam naturalium uti 100. ad 10.000: uti 1: 100.

Secundo quoniam in naturali aequè atque in artificiali morbo,

bo, quemadmodum demonstravimus, haec ratio constanter obtinet, patet, frustra remedia specifica, de quibus in altera sectione agam, ad diminuendas pustulas in facie adhiberi, nisi summa totalis imminuatur: quod non nisi insitione fieri poterit, cujus praesentia inde quam clarissima est.

§. 3. Omnes medici, inter quos RHASES, SYDENHAMUS, MEADIUS, HUXHAMUS, aliique eminent, intumescentiam faciei, quae 7, vel 8 die: et manuum, pedumque, quae 9 vel 10. die post eruptionem observatur, criticam habuerunt: adeo, ut SYDENHAMUS maximam spem salutis in ea statuatur: quamquam non modo MEADIUS
C
fed

18 DE EMOLUMENTIS.

fed et Nos faepiffime viderimus morientes ea ipfa sub conditione, idest dum facies maxime tumbat.

Re igitur exactius examinata arbitrati fumus, hanc intumefcentiam nullomodo effe criticam; fed proportionatam numero pufularum: fuper facie idcirco rariffime tumor obfervatur in infitione, nifi ultra 50. dentur pufulae, etiam non in manibus ac pedibus. Quorum intumefcentiae, non quia materies critica prius caput, dein inferiora membra occupat, fed ideo tardius confpiciuntur, quoniam pufulae tardius in pedibus, quam manibus, ac in facie erumpunt.

Imminuto igitur numero vario-
la-

larum intumescencia illa , quam semper coma concomitatur , et salivatio erunt imminutae : et quidem adeo , ut omnino nulla intumescencia , nullus soporosus affectus , nulla salivatio , nullus manuum , vel pedum tumor observetur , si , quemadmodum in insitione frequenter contingit , vel nullae , vel decem ad summum infacie pustulae dantur.

Intumescenciae hae igitur non sunt criticae , sed verae sequelae inflammationis cutis , et panniculi adiposi ; Si vero critica esset haec inflatio , eo major foret intumescencia , quo minor copia pustularum , quod tamen neutiquam obtinet : nam ubi paucae vel nullae pustulae , ibi nulla intume-

C 2 scen-

scientia. Idem de salivatione censendum.

§. 4. Salivatio ex duplici causa oritur, ex universali capitis intumescencia, unde parotides, submaxillares et sublinguales glandulae simul afficiuntur, ubi confluunt pustularum abscessus; atque ex pustulis ipsis, fauces, linguam, palatum, ac gingivas obsidentibus, in quo ultimo casu salivatio valde salutaris est: nam salivae copiosioris affluxu emolliuntur hae partes, aequae atque oculus inflammatione correptus lacrymis.

Haec ratio est, cur a MEADIO p. 334. in adultis salivatio primis diebus post eruptionem salutaris statuatur, in infantibus vero, quia

quia rarissime exspuunt, in salutarem potius abire diarrhaeam: credibile videtur, infantes, exspuitioni non assuetos, deglutire salivam.

Quoniam in insitivis, ubi paucae, vel nullae pustulae sunt, nulla salivatio observatur, evidens est, salivae secretionem nullo modo esse criticam, sed occasionalem, ex duabus his causis oriundam.

Requiritur itaque, ut numerum pustularum imminuendo salivam sistamus; quod tamen in naturalibus nullo remedio effici huc usque potuit, sola insitio huic imminutioni idonea est, unde luce meridiana clarius est, emolumentum magnum habere insitionem

22 DE EMOLUMENTIS.

prae naturali variolarum morbo.

§. 5. Variolae Naturales non modo descriptis symptomatibus aegrotos excruciant, sed et faucium inflammationes, ac tussim efficiunt, praesertim 7. 8. vel 9. die post eruptionem, quae omnia etiam in discretis locum habent, ubi multae pustulae faciem, ac fauces occupant: omnis enim harum partium inflammatio passiva est, seu sequela pustularum, omnis tussis signum, pustulas intra asperam arteriam dari. Haec valde molesta sunt aegris, praesertim pusillis; in insititiis rarissime ulla inflammatio, aut tussis, nisi ubi plures linguam, fauces, vel asperam arteriam occupant, uti ali-

aliquando contingit, sed tum raro diu durant.

Quoniam non nisi insitione numerus pustularum etiam in his partibus imminuitur, patet facile, inde omne emolumentum ac solatium expectanda esse.

§. 6. Multi etiam Medici expectarunt per urinas materiem morbosam expulsam iri, quapropter criticam censuerunt; nulli tamen minorem constantiam, quam in hac materie, observavi. Nam in aliquibus 5. 6. vel 7. die urinam variolosam deprehendi, in aliis 10. ac 11. die, etiam 12. die post insitionem, adeo ut aliquando per integrum morbi decursum maneret, donec laberentur pustulae.

In

24 DE EMOLUMENTIS.

In uno aegro lotium suam pelluciditatem retinebat ad 13. diem, licet 8. febris, et 9. eruptio adfuerint. In aliquibus urina turbida, pellucida, et vicissim varia erat.

Sedimentum, seu hypostasis, non erat in ratione directa pustularum, neque in ratione inversa: idest paucis pustulis major turbulentia non aderat, neque contra. Etiam, pro majori excretionem hujus materiae, aegri non melius valebant; unde conclusi non esse criticam materiem, sed huic morbo peculiarem, cujus praesentia, absentia, aut copia nullum primum aut bonum signum exhibet. Dat tamen signum certissimum infiti-

fitionem bene cepisse, etiamsi nulla pustula conspiciatur.

Singularis fuit casus Juvenis, cui per tres dies rigor, ac lumborum intolerabilis dolor aderant, quae omnia durabant, donec eruptione paucarum pustularum levaretur. Urina toto eo tempore pellucida manserat, neque turbida ac variolosa evaderebat, nisi postquam per eruptionem omnia sedata erant symptomata.

§. 7. Febris Secundaria, quae putrida, seu febris maturationis a SYDENHAMO, suppurationis ab aliis vocatur; in optimo genere variolarum die undecimo post eruptionem, in mediocriter maligno die 14; in pessimo vero

D

17.

17. die se manifestat, haec in univcrsum ab omnibus practicis puri resorpto adscribitur, praefertim ei, quod sub variolarum crustis colligitur.

Haec materies febrim accendit vehementem saepe, atque simul novas producit pustulas variolosas, quae serotinae dicuntur, et per univcrsum corpus morbum veluti de novo efficiunt; saepe in internis visceribus traegediam ludentes, abscessus varios, phthisim et mortem produciunt. Hae super corneam, quod ipsa morte in pauperibus tristius est, coecitatem inducunt, vel unum ex oculis destruunt, vel ita deturpant, ut macula opa-

... .. cis-

IN S I T I O N I S. 87

cissima, seu staphyloma corneae pulchritudinem adimat.

In naturalibus variolis igitur haec febris secundaria, quia perpetua est, atque denovo aliquot pustulas producit, semper periculosa censenda est: et praecipue visui terribilis, quia oculi, maxime in discretis, hac febre afficiuntur.

Omnes medici celebres, SYDENHAMUS, MEADIUS, et F. HOME, frustra conati fuerunt avertere. Haec nova symptomata tum Venae sectionibus, tum purgantibus, vel utrisque simul; quemadmodum SYDENHAMUS, qui prius venam secandam, et non nisi 13. die post eruptionem purgans exhibendum

D 2

esse

28 DE EMOLUMENTIS.

esse censet. Cl. HOME observat neutrum profuisse militibus Britanniae dum A^o 1747. in Hollandia hoc contagio corripiebantur.

Si, quamdiu variolae in Europa cognitae fuere nullum specificum excogitatum fuit, si per octo saecula, quibus duravit haec pestis, nullo remedio symptomata haec lenire potuere medici, quid quaeso sperandum nobis, quid Posteritati nostrae? ad Infirmitatem velut Sacram Anchoram confugiendum, quia pustularum numerus tum exiguus est, et secundaria febris non nisi rarissime detegitur; adeo, ut praecipui in hac arte viri, inter quos DIMSDALEUS et WATSONUS

NUS recensendi, de hac febre
secundaria omnino sileant, alii-
que acriter defendant nunquam
observatam fuisse.

Errant autem quam maxime,
fateri enim non piget, me ter (a)
eam observasse in 100. aegris a
me uno anno inoculatis: sine
ulla prava sequela induobus adul-
tis, femina ac viro, sedata fuit,
licet satis multae pustulae prodi-
rent ex hac secundaria febre. Ve-
rum puellam 8. annorum affh-

D. 3 ma-

(a) Infectionem administravi Nobili puellae
5 annor. 3 Aprilis 1772. coloris pallide-
obscuri, ita ut multas postulas et prae-
dixerim, et plures in ea viderim quam
ipse expectassem: haec 25. Aprilis febrem
secundariam passa est, seu 7. die post
eruptionem, sed novas postulas non ob-
servavi nisi, super corneae partem infe-
riorem oculi sinistri, unicam, quae 7
Maji penitus evanuit.

30 DE EMOLUMENTIS.

maticam terribiliter exagitabat; propellens per universum corpus non modo permultas pustulas, sed unam super oculum dextrum cum inflammatione vehementi, quae nullis auscultans remediis, diu duravit et nephelion, seu maculam super corneam reliquit, quae tamen visum non impedit.

- Notatu autem dignum est, tres illos aegros, ex diversis familiis, habuisse idem temperamentum, et permultas variolosas pustulas, quemadmodum praedixeram. Concludo febrem secundariam in infitivis esse possibilem, sed rarissimam, forte in mille vix decies contingit, quamquam in naturalibus semper oboriatur; est igitur

tur et hoc egregium emolumentum, quo prae naturalibus artificiales militant.

§. 8. Bis tantum novi oculum inde inflammatum fuisse remanente macula: nullum oculum inde destructum novi: In magno numero, qui insitionem passi sunt, nullum integrae coecitatis novi exemplum; quum e contrario milleni homines variolis naturalibus visum perdunt, et praecipue infantes, in quibus tamen, si Theoria plurimorum locum haberet, propter humores nondum scorbuto vel venerca labe corruptos, omnino non contingere deberet. Per totam Europam hujus veritatis millena tristis-

32 DE EMOLUMENTIS.

tissima exempla (b) prostant; non modo in celebrioribus urbibus, sed ruri, ubique elaeomofynis aluntur hi infelices; qui, licet vivant, tamen reliquis sociis graves esse solent, quia pro iis victus quaerendus est.

Superat igitur infitio naturalem ingressum variolarum praefertim hoc admirabili emolumento!

§. 9. Taceo nunc suppuratio- nes

(b) In Novellis Salutaribus, seu Gazette Salulaire. No. XXVI. 25. Junii 1772 confirmatur tristissimo exemplo haec veritas: Tonsor pannorum laneorum, sedanensis, adeo infelix fuit, ut ex sex infantibus variolis naturalibus correptis, quinque prorsus coeci evaserint, sextusque unum oculum amiserit, exclamat merito author: quanta desolatio! an par est ut, post tot infortunia, inoculationem variolarum recusemus?

nes acerrimas quae sub cute, saepe in cartilaginibus juniorum oriuntur ; mitto phthises lente mortales , et asthmata perpetua , quae naturales variolas toties insequuntur. Transeo abortus varios , quos produxere variolae naturales. Nunquam horum quippiam post insitionem fuit observatum ; nunquam caries , vel spina ventosa ; nunquam abortus : nam DIMSDALEUS (a) meretriculis , quae celarant graviditatem spe abortiendi , insitionem administravit absque ulla prava sequela ; etiam partus inde non fuit acceleratus , licet septimo mense fuerit inoculata praegnans ;

(a) The present Method of inoculating for the smallpox 3th. Edit. 1767. p. 21.

34 DE EMOLUMENTIS.

gnans : peperit enim (b) justo tempore.

§. 10. Emolumentum insuper haud mediocre est, quod, licet insitione plures pustulae producantur, tamen nunquam confluant, et semper ita labantur crustulae, ut nulla nota foeda remaneat! quot non videmus ubique fere terrarum, quorum facies horrorem incutit? quorum palpebrae evervae, seu ectropio deturpatae? quorum nasus absumptus? vel nares clausae? quorum labia monstrosa sunt? quot non formosae puellae infelicem suam sortem, variolarum flagello horribili unice adscribendam, dolent? quot non nuptae mulieres?

(b) Ib. p. 22.

res? Concludamus, etiamsi amo-
 ri fatales non essent saepe hae
 variolae, nonne propter Gene-
 ris humani pulcriorem formam
 servandam, insitionis Deae tem-
 pla et altaria, nonne sacrificia et
 vota consecranda essent? Ita Gen-
 tiles egissent; verum Nos, Euan-
 gelio gaudentes, nonne Summo
 Rerum Creatori publice gratias
 obferre oportet propter ingens
 illud nobis datum munus?

Non ingrati fere mei conci-
 ves, vota publica fecere, et Sa-
 cerdotes, diebus festis, Summo et
 Triuni Deo gratias publice in-
 templis egerunt!

§. 11. Variolae Naturales,
 quicquid aliqui clament Inocu-
 latores, certo certius aliquando,

licet rarissime, bis eundem invadunt hominem. Saltem aliqui fide digni viri, ac Medici excellentissimi, possibilitatem exemplis confirmarunt. •

Interim intanto numero, qui insitione variolas, etiamsi valde paucas, habuerunt, qui tamen hodie ultra 100.000 increvit, nullum hucusque propositum fuit exemplum, hominem, cui variolae insitione fuerant communicatae, etiamsi sine eruptione morbus progressus fuerit, bis, licet omnibus periculis expositum, iis affectum fuisse. Nolo lites inter Egregios medicos de HAEN et TISSOTUM renovare; certum est, si Anti-inoculatores unicum exemplum novissent, totam Euro-

ro-

ropam resonasse ad denigrandum Divinum illud praesidium.

Si verum est, quemadmodum GATTIO et mihi patuit ex 100. dari 5. qui nunquam hoc contagio, licet saepius inserto, afficiuntur, illud tandem emolumentum habet inoculatio, quod subito hominem convincat, ubi secus per totam vitam continuo metu adfligitur, et quidem graviori, si senectutem appropinquat.

Ante itinera periculosa igitur, vel ante matrimonium insitione certi reddi possunt adulti, ubi dubia res est. Parentes omnes de felicissimo eventu insitionis variorum hodie persuasi, ac convicti, in pueritia, infantum dispo-

E 3 siti-

38 DE EMOLUMENTIS.

sitionem inoculationis periclitatione percipere possunt.

Colligamus nunc in unam summam Emolumenta omnia, quae singulatim exposuimus, et concludamus: nullam dari interribili hoc morbo circumstantiam, nullum momentum, nullam sequelam, ubi non luce meridiana clarius elucescat Insitionis praesentia!

SECTIO ALTERA

De Optima Methodo.

Expositis emolumentis insitionis variolarum, progrediendum est ad methodum optimam, qua insi-

stituitur, five ejus Chirurgiam, five ejus respiciamus remedia, vel subjectum, sanum, morbosum, juvenem, senem, virum, feminam, et anni varia tempora. Breviter omnia expedire possem **VIRI CLARISSIMI!** scilicet, nullam praeparationem, nulla auxilia adhibenda esse; tantum contagiosam materiem levissimo vulnere, simplicissimo instrumento, sanguini esse inferendam, reliqua naturae committenda! in-terea naturaliter, et juxta con-suetudinem esse vivendum! Mi-rabimini **VIRI GRAVISSIMI!** verum desinito, non vanis spe-culationibus, non aliorum doctri-na deceptus haec scribo, sed expertus: confidens igitur meis
ob-

40 DE OPTIMA METHODO.

observationibus haec vobis propono animo sincero, neque inconsulto hanc optimam methodum esse arbitror; legi, et sedulo relegi Arabum principem RHASEM, SYDENHAMUM, BOERHAVIUM, HUXHAMUM, GATTIUM, TISSOTUM, DIMSDALEUM, WATSONUM, RANBYUM, aliosque Celebres Europae medicos, qui ex industria de hoc contagioso scripsere morbo. Taceo permultos; veritati studens alios laedere nolo, neque desideratis citationum fastum, neque ipse mihi videor indigere aliorum auctoritate; quia per multos annos praxin exercui, et cum egregio successu insitionem variolarum

rum administrari juxta illas leges, quarum explanationem jam brevem adjiciam.

Antequam infitio ipsa contagiosae materiae fiat, desideratur num corpus aegri futuri praeparari, idest disponi debeat, vel possit, ut feliciter subeat morbi symptomata?

RHAZES, (a) qui primus optime variolas descripsit, medicos omnes in errorem duxisse mihi videtur: Venae Sectionem enim omnibus, qui 14 annos vixerant, necessariam judicabat, cucurbitulas cum scarificationibus junioribus. Cubicula subfrigida, cibi refrigerantes esse debebant; non tamen prohibet capreolorum carnes,

(a) Usus sum Eleganti Eximii Channingli interpretatione. Lond. 1766. Cap. V. p. 47. et seq.

42 DE OPTIMA METHODO.

nes, commendat e contrario gelatinam ex eorum pedibus decoctam, etiam jura carniū vitulorum, gallinarum, phaseolorum, et atragenarum (a), nec non earum carnes, sed incisas, atque cum omphacio subactas.

Pro potu aquam nive refrigeratam, vel fontanam, sed frigidam; qua cubiculum quoque aspergi debebat: laudabat insuper fructus quosvis, dummodo refrigerandi facultate gauderent.

Specialiter tamen iis, quorum temperamentum calidum erat, aquam hordei cum succo granatorum exhibebat; aliis vero minus calidis ptisanas (b) exhordeo ustulato, seu *savic* cum saccharo.

Ra-

(a) *ibid.* p. 29. (b) *ib.* p. 51. *vid.* et not. 10.

44 DE OPTIMA METHODO.

dum MEADIO placuit, melones vitare oportet quam maxime. Pisces teneros tamen concedit aegris suis. Prohibet omnis generis labores, balnea (a), venem, ambulationes, ac equitationes. Alvum laxam servandam esse jubet, verum prae omnibus ficus, atque uvas damnat, quia hae sanguinem ad fermentationem disponunt (b), *illae pustulas augent.*

Infantes, qui lacte nutriebantur, praesertim obesiores albicantes ac genas roseas habentes cucurbitulis curari debebant, et nutrices ad dietam similem adstringendae erant.

Sed brevitati studens reliqua praetereo, nam remedia fere ex
ea-

(a) ib. p. 57. (b) p. 59. ib.

eadem classe desumpta commendat. En erroris fontem ac praedjudicationis!

Regulas has omnes medici fide implicita amplexi sunt invariabilis naturalibus, BOERHAVIUS SYDENHAMUM secutus est, hic RHAZEM: atque ideo Nos omnes hunc errorem amplectimur antequam insitionem administramus! Ipsa ratio pro iis militare videbatur, quia insitione Variolae eundem habebant decursum, quem naturales: eadem igitur doctrina, eadem regulae!

Verum non a priori ratiocinandum; sed caute procedendum in his: variolae enim quidem aequae atque pestilenciales morbi omnes contagio nos affi-

F 3

ciunt,

46 DE OPTIMA METHODO.

ciunt, sed contagium illud agit modo diverso, pro diversa aegri constitutione seu temperie. Sedulo igitur inquirendum, *primo*, quaenam constitutiones magis commodae, quaenam noxiae sint? *secundo*, utrum praeparatione aliqua hae dispositiones immutari possint, atque meliores reddi? quo tempore, et quibus auxiliis? *tertio*, summa attentione examinandi successus inoculationum cum, vel sine, praeparatione administratarum!

§. 2. Examinemus prius temperies hominum; hae dependent a constitutione aeris, climate vario, atque ab alimentorum diversitate. Vidi Persas, atque Varios Turcas, vidi eos saepe pro-

profunde notatos fuisse variolis! attente conspexi Galliae incolas tum in meridionalibus, tum in septentrionalibus regionibus natos, atque educatos, consideravi attento animo Hispanos, Anglos, Germanos, Belgas: observavi inter omnes dari, qui vehementer laboraverant variolis, alios minus, et vix notatos fuisse!

Dein pauperes cum divitibus contuli, ut dijudicarem quid di-
aeta contribuere possit? Vidi pauperes terribiliter variis notis, cicatricibusque foedis veluti dilaniatos, multos caecos, oculorum maculas, staphylomata varia! vidi fere eadem mala inter divites; sed rariora, procul-

du-

48 DE OPTIMÀ METHODO.

dubio, quia non adeo numerosi sunt.

Hinc conclusi, uti mihi videtur optimo jure, climata nihil boni vel mali adferre variolis, neque Vitae genus, neque alimenterum varietates!

Postmodum attentius inquisivi, an agricolae minus variolis pessimis afficerentur Urbanis? quoniam hi carnibus multis, illi non nisi farinaceis, lacte, et oleribus nutriuntur, et paucotuntur lardo; verum deprehendi nullam prorsus differentiam!

In Belgio tandem, ubi inter agricolas antiqua illa frugalitas adhucdum viget, ex industria haec omnia examinavi; verum fateri debeo, ubique dari tales
con-

constitutiones quae terribiliter hoc morbo adficiuntur!

Simul autem ad colorum diversitates summopere animum attendi, atque manifeste observavi, *omnes homines*, cujuscunque nationis essent, vel vitae generis, divites, pauperes, urbanos, villicos; omnisque sexus; et aetatis, *eo magis hoc morbo affici, quo color cutis esset opacior.* Non refert, utrum capilli nigricent vel flavi sint; nam flavescentes quos *blondins* vocamus, aequè confluentibus afficiuntur, quam subnigri. Verum, *ubi cutis est transparens, coloris rosei, et bilaris, semper variolae sunt discretæ, et contra.* Centies non modo, ubi variolis naturaliter inficiebantur, *praedixi*

G

fata

facta aegrorum, sed centies praedixi ante insitionem paucas, vel multas pustulas fore ex eodem signo, neque unquam me fefellit exitus! (a)

Pictorem amans, et aliquando voluptatis causa exercens, licet aetas juvenilis mihi hujus artis delicias saepius permitteret, hanc observationem feci: pictorem itaque objicietis me aliis, facilius varios colorum diversitates judicatarum, respondeo, juniores medicos, qui a me hanc notam characteristicam acceperant, eodem

(a) Celebris, et expertissimus inter Roterdamenfes Medicus BICKER, justo titulo Societatis Philos. Exp. Batavae a secretis, eandem observationem se diu ante me fecisse testatur, in dissert. de inocul. variolatum. p. 60r. Tissots, en Bickers Raadgeving voor de gezondheid. 3. Edit. 1772.

dem cum successu exinde praedixisse.

Concludo, constitutiones, seu temperies quasdam dari, quae confluentibus, vel discretis, ac inter mediae fortis variolis opportunae sunt. Easque nulla arte immutari posse ex sequentibus patebit. Saepe haereditariae sunt, atque ex parentibus dijudicandum, quid (a) infantibus continget.

§. 3. Examinemus jam, quid Medici ad morbi indolem ac vim immutandam effecerunt, et quo successu? Venam secarunt, carni-um ac piscium esum prohibue-
G 2
runt,

(a) Novi familias aliquot, in quibus non modo fratrum, sed et sororum, infantes simili modo variolis confluentibus ad defigurationem usque notati sunt.

62 DE OPTIMA METHODO

runt, vinum, oleum, butyrum, et similia. Fere eadem vel fecerunt, vel interdixerunt quae RHAZES; sed nunquam morbi lethalitatem potuerunt vincere! consulamus indices, et catalogos mortuorum ex hoc morbo intra saeculum, quo methodus antiphlogistica ad RHAZIS normam introducta fuit, num strages minor fuerit? Londini ab A°. 1731. ad 1750. 39.115. hac peste periére! nihil igitur minus (a).

Evi-

(a) In novellis Londinensibus Anni 1772. non sine summa admiratione legi, singulis hebdomadibus a 70 ad 90 variolis e medio sublatis fuisse. Igitur, si intermediam rationem adhibemus 4.000. Communicavit mecum Clariss. BICKER Roterodami eodem anno 650. hoc contagio necatos fuisse. Suttoniana Praxis igitur Dirae luis vim deleteriam non imminuit, neque superavit.

Evidens est: diæta, vel remediis hanc dispositionem nullo modo immutatam fuisse, ac frustra aegros excruciarî medicamentis!

Saniore Medici uno ore affirmant, se nunquam morbi vim infringere potuisse V. S. vel phar-
 macis. Novi medicum doctissi-
 mum, ac honestissimum, qui ali-
 quot mille aegros, variolis natura-
 libus affectos, tractavit, aperte fa-
 rentem eodem redire quævis re-
 media exhibeas, dummodo ve-
 nenata non sint, nullis morbum
 vel minui, vel pejorem reddi!

Multi ad HUXHAMI (a)
 exemplum V. S. in pede, pedi-
 luvia etiam ex lacte ad pustulas
 a facie derivandas applicarunt,

G 3 haud

(a) p. 136. 137.

§4 DE OPTIMA METHODO

hâud feliciori successu. Alii epispastica pedibus applicarunt absque ullo effectu.

Jactitat RHAZES (a) se lavando oculos filiae Habuhe a pustulis liberasse, adeo, ut adstantes ejus mirarentur industriam. Credo; sed, cur non totum corpus, et præcipue faciem antimonio et aqua rosarum lavavit? Si hæc omnia ex voto successissent, semper eundem sortita essent effectum. Natura enim constans est; sed sibi ipsis illusiones fecere hi Viri: tribuunt arti, quod constitutioni aegri fuisse adscribendum.

§. 4. Ad præparationes nunc accedo a multis ante infusionem

ce-

(a) ib. p. 285.

celebratas; ab aliqui per menses
 integrum, uti ajunt, aegros, qui-
 bus infusio erat administrando,
 praepararunt; alii per duas septi-
 manas, vel 12. 10. 9. dies uti
WATSONUS ac **DIMSDA-**
LEUS, omnes **SUTTONIANI**,
 cet: Verum an credibile est, Vi-
 S. diæta dicta acida, abstinence,
 et similibus tam parvo temporis
 spatio immutari posse hanc de-
 scriptam diathesin? Consultite
Cl. GATTIUM, **RANBEJUM**,
 etiam **DIMSDALEUM**, qui fac-
 pe negligebat praeparationem,
 et mecum assentientes deprehen-
 detis, praeparationem omnino
 esse (a) vanam! ipse nunquam
 aegros
 (a) Illustrissimus **BOVAN SWIETEN**, cujus
 magna est auctoritas praesertim in hac re,
 in

76 DE OPTIMA METHODO

aegros hac cura defatigavi, et omnes, dummodo dispositio fa-
vebat, paucas habuerunt pustulas!
omnes absque ullo infortunio
evaserunt. Illi medici qui meum
sequebantur consilium eodem suc-
cessu inocularunt variolas. Nulla
igitur praeparatio fuit necessaria!
Ulterius progredior, et noxiam
judico: *primum*, quoniam vene-
ni natura incognita est; *secundo*,
quia metus valde excruciat ae-
gros; *tertio*, quoniam, ubi grassa-
tur morbus, aliquando corripi-
untur contagio fatali, quemad-
modum plures casus vidi.

Saepe

in praefatione. Tom. V. p. 3. testatur, se
pluribus inoculatis adfuisse per totum
morbi decursum, et *vidisse, curam prae-
paratoriam absque periculo omitti posse.*
editus fuit hic ultimus tomus 1772.

Saepe aegris meis indulsi carnes, et butyri, ac mellitorum, aut sacharatorum usum, atque nunquam aliquid mali (a) inde observavi. Nocere tamen possent versus febrem eruptionis; verum, tum natura ipsa haec recusat; ingens enim illa agitatio, quae in corpore tum, ad expellendam materiem, observatur; quicquid nocere posset, respuit. Ipsa natura igitur tum medici officio fungitur, et optimo consilio!

Sed obsecro, an prius ante inoculationem carnes, pisces, vi-

H num;

(a) ib. adnotat eximius Vir. Viennae in orphanotrophio post variolarum insertionem nihil in victu mutatum fuisse; et cum reliquis communi cibo usos fuisse inoculatos; *absque ulla noxa.*

58 DE OPTIMA METHODO

num , pinguedinosa ac dulcia aegris dederunt , atque inde tot horribilia symptomata viderunt , ut experientia deterriti omnia illa nunc prohibeant ? an vero RHAZIS ad exemplum , re non tentata ad crudelem illam , ac ridiculam praeparationem progressi sunt ? ultimum omnino verum est.

Omnes adscripserunt effectus salutare infitionis , specificis suis remediis , suisque praeparationibus , adulabantur hac illusione sibi ipsis , sed quo jure Vobis dijudicandum relinquo.

Deberemus experimenta capere , et aliquot millibus exhibere carnes , vuia cet. ut prius constata-

staret ea nociva esse , antequam proscriberentur.

Non erubesco me , persuasum nihil mali inde ortum iri , concessisse varias carnes et pinguedinosa aliquibus , alijs me nullum absolute exhibuisse remedium per totum morbi decursum , et nunquam me fefellisse successum : cautus tamen eram , et non nisi pulchrioris coloris aegris Naturae soli committebam.

Ulterius progressus sum : infectionem administravi infantibus , spina Ventosa horribiliter laborantibus , Variolis tum temporis grassantibus , inscijs iis ac eorum parentibus , nulla remedia dedi , et egregie cessere variolae , ac paucae fuere pustulae.

H 2

In-

60 DE OPTIMA METHODO

Insitionem celebravi in iis, quorum sola facies, vel facies cum toto corpore, herpete affecta erat, nulla praevia praeparatione, nullis exhibitis remediis, et optime cessere.

Non tamen imprudentiae reus fui: nam, ignorans quid esset dandum, potius curam committere volui Naturae, quam almam hanc et providam matrem remediis pravis a recto tramite divellere. Ex aliorum observatis, ac meis edoctus eram ad minimum centies levius esse malum insitione acquisitum. quidni ergo in aliorum usum haec experimenta caperem?

Celeb. J. A. MURRAY Nov. Act. Erudit. Ai. 1767. p. 406.

fimi-

similiter plures casus citat infantum ophthalmiis, herpete, scabie, aliisque morbis afflictorum, non modo insitionem bene passorum, sed dein melius valentium. etiam aliquot (p. 409.) phthisi laborantes post insitionem convaluisse. Immo observat DIMSDALEUS (p. 12.) felicissimus ille ac honestissimus inoculator, homines chronicis morbis extenuatos, scrophulosos, scorbuticos, arthriticosque, macilentos, pingues, etiam dissolutos ac profligatos, aequae facile ac prospere insitionem subiisse, ac sanissimos, et bene moratos.

Nonne inde luce meridiana clarius patet, omne emolumentum

H 5

tum

62 DE OPTIMA METHODO

tum ab infitione , et nullo modo a praeparatione , aut remediis disponentibus , seu immutantibus sanguinis crasin , dependisse ?

§. 5. His probatis ad specificorum remediorum examen progredior. RHAZES (a) ; ex aceto , floribus rosarum rubrarum ac granatorum , ex eorum cortice , ligno santalo , et camphora , praecipue ex antimonio magnum quaesivit praesidium. Etiam (b) syrumpum memorat , qui omnes reliquos antecellit excepto *Syrupo perlarum* ab Indis praeparato , cujus tanta est efficacia , ut , si quis novem pustulas habeat ,
et

(a) ib. p. 358. (b) ib. Cap. V. p. 71.

et eo utatur, decima non pro-
dierit!

BOERHAVIUS specificum
quaesivit, procul dnbio a **RHA-**
ZE monitus, in antimonio, at-
que in mercurio bene interse
unitis §. 13.92. **V. C. Rec. Anti-**
monii Diaphoretici cum nitro
fixato dr: vj. mercurii dulcis dr. β .
Sal. polychresti dr. j. **F. Pulvis**
divid. in doses **N. XXIV. S.** om-
ni trihorio exhibeatur. **I.** ex
ferri lactis Unc. jv. Ergo, octo
pulveres in die et $\frac{1}{3}$ dr. β . merc.
idest 10. gr. in die. Nullus du-
bito, quin in Salivationem in-
ciderent ex tanta dosi!

DIMSDALEUS exhibuit gr.
viiij. calomelae, et $\frac{1}{8}$ tartari eme-
tici, alternis diebus adultis, et
Ju-

64 DE OPTIMA METHODO

Junioribus minorem quantitatem.

SUTTONIANI multum mercurii propinabant, adeo, ut aliqui in ptyalismum inciderint.

WATSONUS e contrario probare annititur, mercurium non modo non minuere numerum pustularum, sed augere!

In initio inoculandis mercum antimonio dedi, sed, propter vomitum et alia incommoda, simpliciter mercurium dedi cum cassia. Videns quotidie magis, magisque, numerum pustularum colori cutis esse proportionatum, neglexi omnia remedia, excepto forte, ubi necessitas urgebat, purgante vel eccoprotico.

Et

Et optime valebant aegri mei, immo minus aliis vexabantur.

Unusquisque clare ex iis perspicit BOERHAVIUM ex RHAZIS praecepto dedisse antimonium, unitum cum mercurio, tum temporis specifico universalis, seu panacea adversus omnes morbos graves ac curatu difficiles. Hunc ANGLI secuti sunt. Cl. MURRAY (a) vero aquam picis liquidæ, et Cicutæ decocta commendat, nec non camphoram, calomelam, ac resinam guajaci. Sed Vana hæc omnia sunt: primum enim demonstrandum, dari revera analogiam inter hos morbos, inter

I

va-

(a) ib. p. 404.

66 DE OPTIMA METHODO

variolas scilicet, et ipsam luem veneream, etc.!

HUXHAMUS (a) omnia mercurialia invariolis damnat, immo dementiam vocat, eadem remedia in omnis generis temperamentis exhibere velle!

Sed redeo ad **BOERHAVIUM**, qui variolarum indolem prorsus non cognovit: § 1381. enim ita ratiocinatur, in infantibus ac feminis utpote laxioris constitutionis fore benigniores, in adultis et senibus pejores. (b) nonne insitio contrarium demonstrat? **DIMSDALEUS** (c) notat infantes ceteris paribus longe

(a) p. 132. (b) *Illustr. B. VAN SWIETEN* in comment. suis in hanc sectionem multis exemplis probat, vetulas varias, senes, octuagenaria majorem, sanatos fuisse *Tom. V. p. 7-8.* (c) p. 11.

ge plures habere pustulas; quem admodum etiam observavi. Adnotat se infantibus, adultis, et senibus 70 annorum insitionem administrasse cum felicissimo successu. Cl. MURRAY adnotat senes 84. annorum feliciter subisse artificiales variolas. Nihil itaque manifestius est, quam quod BOERHAVIUS, et ejus sectatores indolem Variolarum, non cognoverint: a priori ratiocinabantur, et merum inflammatorium morbum esse judicabant, sed frustra.

Concludo, Empeiriam sanam, et methodicam omni Theoriae dogmaticae hic esse anteponendam. Insitio facienda, obser-

I 2

van-

(a) p. 403.

68 DE OPTIMA METHODO

vandum quid noceat, quid proficit, ex his regulae formandae. Leges has sequor, in bene valentibus, idest nulla febre, dysenteria vel simili morbo decumbentibus infitionem administro, corpus neque evacuantibus debilito, neque aromatis incito; reliqua Naturae committo. Chronici morbi ideo non sunt considerandi, quia, si forte naturaliter contagium hominem corripere, centies pejora symptomata essent expectanda. Loquimur de eo momento, quo Variolae grassantur, secus praecipitari non debet aeger in hunc morbum, nisi sanato, pro viribus medici, morbo chronico. Ex ante expositis, et meis observa-

va-

vatis evidenter liquet nullum dari specificum huc usque cognitum.

§. 6. Multi dantur, qui, nescio quo jure, alimentorum selectum profus singularem observant. Aperuimus jam per transennam nostram de his mentem; probabile est omnia apta esse, dummodo aeger non ultra satietatem iis utitur. Ea, sine dubio, optima habenda, quibus adfuetus est.

Ubi anima foetere incipit, saepe evomit pituitam, et bilem, omnemque abhorret cibum, febris instantis signa! nihil dandum, nisi potus levis, ordinarius, etiamsi febris videatur intensior quam par est: nam non novimus quanta desideretur ad

70 DE OPTIMA METHODO

expulsionem materiae variolosae? vidi saepe ingentem febrem non nisi duas pustulas produxisse. vidi modicam mille expulsisse. Ideo tamen vitae regimen non mutavi; nunquam me fefellit provida natura; cur igitur nitrurum exhiberem, ut infringerem febrem? vel sudorifera, ut exacererem?

§. 7. Idem de aere iudicium tuli, si calido assueti essent aegri insanitate, similem procuravi; ubi frigidum, frigidum. Aer enim non nocet, vel prodest calore vel frigore, nam in Indiis, immo in America aequè salutaris fuit insitio ex suffragio Celeb. de **CONDAMINE**, quam in Dania, Suecia, vel Russia.

Mul-

Multi tamen aeri frigido fau-
 stissimum successum tribuerunt,
 quemadmodum Ill. et Celeb.
 PRINGLIUS, qui in litteris ad
 D. BRADYS (a) Suttoniano-
 rum successum soli frigido aeri
 adscribit. Non tamen adfenti-
 or, nam certus sum Cl. GAT-
 TIUM deceptum iri; si solo ae-
 ris moderamine, quemadmo-
 dum (b) statuit, vellet pro lubitu
 imminuere vel augere numerum
 variolarum. Non enim a calo-
 re, vel frigore atmosphaerae de-
 pendet, sed ab illa dispositione
 jam a me (c) descripta.

In universum tamen aerem li-
 beriorem profuisse aegris obser-

(a) ad calcem GATTII p. 89. (b) p. 76.
 (c) §. 2. hujus diss. p. 49.

72 DE OPTIMA METHODO

vavi, praesertim ante febrem eruptionis, ubi vertigines, grauedines, similiaque symptomata urgebant.

RHAZES, ut citius prodirent pustulae sudorifera commendabat, (a) vestimenta densiora, et ut domi se retinerent aegri: hodie in contraria ruunt; praesertim SUTTONIANI, unde saepe febris Rheumatica, immo mors ipsa secuta est.

Ideo consuetudinem rite examino; hanc consulo; et nihil quicquam contra eam jubeo.

Somnum, deambulationem, et similia non urgeo, legitimam venerem etiam non vetui: modica enim corporis sanitatem

con-

(a) ib. p. 89. Cap. VI.

confirmat, quid ni igitur concedenda?

§. 8. Omni anni tempore initio celebrata fuit, semper cum successu; autumnum tamen non eligerem; propter varios morbos tum homines infestantes, nisi grassaretur contagium; reliqua anni tempora aequae apta censeo.

Non excipio hominum aetates neque sexus, quamquam hoc constanter repererim, infantes lacte nutritos aliquando mille pustulas habuisse, cum ejusdem constitutionis infantes duorum annorum modo tres, 4. vel 10. haberent. Antea demonstravimus symptomata, ut inflationes, seu tumores faciei; mantum cervicaliationem, febrem secundari-

K

am;

am, his proportionata esse; quapropter potius recenter natos, et reliquos intra annum excipio. **RANBYUS** (a) propter eandem rationem infitiones facere non amat, nisi infantibus 4. annorum: sed, quomodo tum miasma naturale praeveniri potest? Igitur, ubi necessitas urget, etiam parvulis infitionem administrare oportet, praesertim si alii in eadem familia propter metuendum contagium inoculandi sunt.

§. 9. In feminis tempus menstruationis a quibusdam periculosum judicatur, licet nunquam inde aliquid mali accidisse noverim; etiam semper praecaveri haud potest: accidit enim ut vir-

gi-

(a) ad calcem GATTII p. 87.

gini nondum regulariter menstruanti paulo post insitionem inopinanter prorumperent menses, sine ulla noxa, etiamsi tempore eruptionis copiosi fluerent. Idem in aliis saepius observavi; non amplius ideo expecto donec praeteriere, ubi metus contagii naturaliter irruendi datur.

Neque etiam graviditatem excipio, DIMSDALEUS enim nos de hac re certiores reddidit: narrat quippe se inoculationem administrasse gravidae, eamque paucas habuisse pustulas; haec novem septimanas post insitionem infantem peperit cum notis distinctis variolarum, (a) evaserunt

K 2

igi-

(a) ib. p. 22. contingere etiam potest ut
in-

igitur ambo felicissime. Atta-
men ubi color cutis non favet,
infectionem potius non adminis-
tra-

inde non afficiantur foetus: Illustr. enim
VAN SWIETEN adnotat Tom. V. ib. p.
9. BOERHAVIUM Illustr. matronam,
sexto graviditatis mense pessimis variolis
decumbentem feliciter curasse, illamque
debito tempore peperisse sanum puerum
sine ullo vestigio morbi materni.

Neque minoris momenti est WATSONI
observatio ab *Illustr.* VAN SWIETEN,
ib. citata Gravidæ ante plures annos va-
riolas passæ, quæ assiduam curam ge-
rens ancillæ hoc morbo decumbentis,
debito tempore enixa est puellam cum
manifestis variolarum vestigiis. Quæ ta-
men deinceps cum fratre inoculationem
subiit sine ullo effectû, licet fratri eru-
puerint variolæ. Concludit merito Vir
eximius, p. 10. foetum etiam in utero
illaesa matre hoc contagio infici posse,
variolas pati, et superare.

Probant autem evidentissime hæc testi-
monia graviditatem non esse excipien-
dam, quando epidemice grassantur va-
riolæ.

trarem , nisi iogens ex naturali contagio periculum immineret.

Nutrices quoque una cum infantibus contagio artificialiter adfeci, ea prudentia, ut febre irruptionis instante ubera non suggeret infaas, egregio cum successu.

§. 10. Variolae non videntur actu contagiosae, nisi dum maculae inflammatae in pustulas abeunt, quae in vesiculam pellucidam humidam increfcunt. Earum humor paulatim augetur, spiffescit, atque puris maturi consistentiam induit: mox exsiccat in crustulas, quae deinceps labuuntur.

Materies insitioni facienda ap-

K 3

ta

78 DE OPTIMA METHODO

ta est, five pustulae in primo, medio, vel declinante statu sint: ipsae enim crustulae inflictis plagulis, vel cuti integrae applicatae morbum dant; etiam intus assumptae. Atque eatenus a pestilentielle veneno illo, quod in bosm Lue e naribus fluit, ac viperarum teterrimo veneno differt: haec enim deglutita nullum edunt effectum.

In Brunsvicensi ducatu agricola, ut hanc singularem variolarum indolem exemplo comprobem, filio suo cum cerevisia lapsas crustulas alterius infantis bibendas dedit eo cum effectu, ut variolae inde orirentur, sed pessimae. In Bengalensi regione, teste Celeb. MATY (London
Ma-

Magazine for January 1770. p. 7.)
 infantibus materies purulenta, cum
 sacharo, et liquido grato mixta,
 propinata certo variolas dat;
 praefertur tamen infitio modo
 ordinario.

Ab omnibus inoculatoribus,
 quemadmodum etiam a me, prae-
 fertur materies limpida, eaque
 rarissime fallit. Commodius ve-
 ro depromitur ex ipsis plagis in-
 oculatorum, ubi recte progredi-
 tur morbus; praesertim quum
 febris eruptionis adest, tum enim
 acrior, et magis efficax, et per-
 consequens magis prompta vide-
 tur contagiosa materies.

Aliquoties expectationem me-
 am fefellit materies sub crustis
 de-

deprompta (a) : dubium eventum non amo, eo minus quia per decem dies aliquando cunctandum est, antequam de novo repeti possit insitio. Licet etiam et illud expertus sim, non nocere, etiamsi sex diebus se invicem infrequentibus de novo insitio reiteretur: nam febre eruptionis ex prima insitione agente, reliquae eodem tempore, accelerata veluti actione miasmatis, ad suppurationem tendunt, neque unquam plus una eruptione

(a) 14 Aprilis 1773. vidi Hagae Comitum puellulam inoculatam materie purulenta nimis matura, quae sine ulla eruptione subito plagas in ulcera mutavit, quemadmodum etiam mihi in quadam virgine Groningae observare contigit. Suasi ut de novo infereretur materies limpidior, neque successu caruit consilium.

ne observatur nisi a febre secun-
daria.

Ideo vero praeprimis mihi
displicent eventus dubii, quoniam
aegrum, sive secundam et iteratam
infectionem declinet, sive non, na-
turaliter corripere posset contagi-
um, quemadmodum contigisse novi.

§. 11. Jam de materia dicen-
dum; indifferens est qualis in-
oculetur, ex confluentibus, di-
cretis, vel crystallinis? nullum
inde unquam discrimen observa-
vi (a), neque etiam alii medici.

L

In-

(a) 30 Martii 1772. infectionem administra-
vi puellae 8 annorum, materie limpidissimae
variolarum naturalium discretarum puellae 2 an-
norum, quae deinceps confluxerunt, et
adeo horribiles produxerunt convulsiones
ut moreretur 6. vel 9. Aprilis. Produxit
tamen materies haec variolas optimas in-
fectio-

82 DE OPTIMA METHODO

Interim negari non potest prudentiam requirere, ut ex optimo genere defumatur materies. Praefero, uti monui, cum RANBEJO, DIMSDALEO, ac WATSONO limpida materiem, praefertim ex insitivarum plagulis.

§. 12.

fitione, nam 16. infacie, et 120. super corpus tantum numeravi pustulas. Fallere igitur potest limpida materies eatenus. Sed magis probat materiae indifferentiam sequens observatio. 3°. Aprilis ejusdem anni, cum materie subpurulenta ejusdem puellae inoculavi C. puellam 5. annorum, H. sororem C. 3. annorum, et G. fratrem 16. mensium, hic 25. pust. habuit infaciè, 70. super Corpus. H. tantum 1. super faciem, et 16. super corpus. C. vera innumerabiles: erat eadem cujus mentionem feci in not. a. p. 29.

Quatuor igitur infantes varios exitus habuerunt ab eadem materie, et omnes egregie evaserunt, licet puella, quae materiem suppeditaverat, succubuerit, et mortua sit.

§. 12. Ut contagium communicetur atomus unica, si Celeb. GATTII verbis uti liceat, sufficeret. In unica pustula igitur tanta copia datur, ut centum hominibus et forte pluribus inservire posset; verum adeo subtiliter subdividere hanc materiam non possumus; quaeritur idcirco utrum noceat, si major quantitas simul sanguini infundatur? Idest, utrum numerus pustularum sequatur rationem quantitatis materiae contagiosae sanguini mistae?

Hoc si contingeret, necesse esset, ut summa cum prudentia unica atomus infereretur, vel tantum, quantum sufficeret ad morbum producendum, quo in casu

84 DE OPTIMA METHODO

saepissime ausis excideret haec medicina? Numen divinum nobis magis propitium fuit; fecit enim ut indifferens sit, utrum magna vel parva copia sanguini admisceatur? unica utrum incisio, an duae, tres, quatuor, sex, vel septem, forte plures instituantur?

En tabulam! accepit.

Nº 1.	in Utr. Brach.	2. incis.	ergo	4. hab.	15. pust.
2.	Dito		4.	. 12.
3.	Dito		4.	. 300.
4.	in uno Brach.	1. in alt.	2	3.	. 3.
5.	Dito		3.	. 50.
6.	in uno brach.	3.		3.	. 4.
7.	Dito	. . . 2.	. 2.	1000.	
8.	in uno brach.	3. altero	2.	5.	. 4.
9.	in uno brachio	2.	. 2.	230.	
10.	in uno quoque brach.	3.	6.	12.	
11.	in uno brach.	4. in alt.	3.	7.	. 4.
12.	in uno brachio	2.	. . 2.	1500.	

Patet inde evidenter a numero
in-

incisionum, adeoque a copia venenatae materiae non pendere pustularum numerum! indifferens itaque judicandum: tamen augeri praeter necessitatem non debent plagulae, quia una quaeque insitio saepe magnam pustulam valde dolentem efficit; etiam indurationes in axillis, atque abscessus, quae omnia praecaveri possunt, dummodo uno in loco insitio fit. Attamen ut certus sim de successu potius duas, quam unam incisionem facio.

§. 13. Acus simplex pro chirurgia sufficit, dolorifica tamen magis est haec punctio: quam si prudenter lanceola incisionem exilem, epidermidem transeuntem molimur. Abhorrent vero

L 3 pueri

pueri lanceolam, acus oclarias adhibui, vel lanceolae laminam linteolo obvolvi. Aliqui composita exhibuere instrumenta, sed frustra, nisi fallere velimus ostentatione aegros. Plura igitur his non addam.

§. 14. Infitio interea variis modis administrari potest, dummodo per eam intelligimus artificialem communicationem miasmatis. v. causa. Intra nares more chinensium demitti potest plumaecolum pure ebrium, quemadmodum Londini factum fuit in puella 18 annorum, dum Jussu Regis prima vice ejus periculum faciebat. MEADIUS (a). Vel pus
po-

(a) Of the inocul: of the smallpox vid. ejus opera anglice edita in 4. p. 342. inde vero caput subito, et vehementer dolebat.

potest dilui in potione quadam, et assumi quemadmodum in Indiis fit; verum hae methodi et incommodae, et suspectae sunt.

Incisiones ad cutim usque exporrectae sanguinolentae, quas ante 25 annos Cl. WINCHES-TER facere solebat, etiam hodie propter profundas, et diuturniores suppurationes similiter ex usu sunt.

Adhibetur igitur, vel acicula, vel lanceola, cujus acie materies recens excepta demittitur intra plagulam, quae exilissima eodem tempore efficitur oblique inter epidermidem ac cutem. Non refert utrum sanguinem stillet nec ne? in Infantibus etiam cutem
 sine

sine hæmorrhagia attingere haud possumus.

Neque etiam refert, utrum gutta illa sanguinea tollatur nec ne? alii exsiccandam esse censent ne miasma simul cum cruore auferatur; hae circumstantiae interim nihil faciunt ad rem: tam subito enim, et tam exigua quantitas contagium communicat, ut omnem prorsus fidem superet. Saepe curiositatis gratia ilico vulnuscula absterfi, aliquoties exsiccavi, sed nullum discrimen animadverti.

Ubi autem incio aegro, vel plagulis non succedentibus infitionem denuo moliri volui, emplastrum adhaesivum parvum, oblonga fenestra $\frac{1}{4}$ part: pollicis, et

et 2 linear: latitud: instructum cubito, vel brachio applicavi, dein imposui cantharides pulverfatas, mixtas cum Ung: Basilic: et totum apparatus majori emplastro contexi. Sex vel pluribus horis elapsis vesiculam natam aperui, filum dein parvum materie vario- larum madidum sub vesicula de- posui, ac super accommodavi ad- haesivum emplastrum. Appara- tus pro lubitu per aliquot dies relictus spem nunquam fefellit.

Quaeritur interea, qua ratione materies colligenda sit? ad ino- culandos deduco aliquem labo- rantem naturalibus, vel artificia- libus variolis: atque ilico infitio- nem facio lanceola, materie re- centissima.

M

Sed

90 DE OPTIMA METHODO

Sed saepe abhorrent inoculandi conspectum variolosi, tum, in cubiculo separato, idem facio, ac ante.

Vel, si haec commode fieri nequeunt adhibeo pyxidem, intus auratam (a), parvam, eaque excipio materiem sat magna copia, ac in fundo vasculi dispono lintei carpti aliquot flocculos, atque ea ratione exsiccationem prohibeo. Etiam facilius lanceolae, seu acus acumine capere possum sufficientem copiam sine laesione aciei.

Ubi cantharidibus vesicula facta est, tum ex eadem pyxide filamentum depromo.

Le-

(a) Adhibui etiam ex succino torno fictas, etiam eburneas: omnis substantia, dummodo à pure non corrodat, apta est.

Secutus quoque sum DIMSDALEI modum, adhibendo lanceolam, in cuius apice materies siccata erat; verum tum insitionis dubius est exitus.

Egregie materiem, e loco in loco, filo exceptam mittere possumus in vesicula inclusam, vel inter membranas aurifabrorum. Haec ubi nimis exsiccata est prius humore aquae calidae dissolvitur.

Succedit etiam materies collecta per aliquot dies, atque exsiccata, dum aquae calidae guttula diluitur.

Exsiccatae crustulae, atque aqua calida emollitae, ac plagulis applicatae egregie saepe satisfaciunt, etiam commode hoc modo

M 2

ma-

materies ipsa e loco in locum defertur.

Haec igitur pro lubito variari possunt; simplicissima vero atque commodissima methodus est lanceolae admotio pure limpido intra pyxidem collecto. Seu emplastro e cantharidibus applicato.

§. 15. Infitioni me iudice omnis pars corporis idonea est; subito enim circulationis sanguinis ope per corpus distribuitur miasma receptum. Brachia et pedes antea, utpote opportunissima eligebantur; dein tantum duae incisiones inbrachiis ad extremum deltoidis administrabantur. Locus ille a multis etiam hodie usurpatur.

Sed tum semper requiritur, ut
ve-

vestes exuantur singulis diebus, dum medicus plagas, ut de morbi progressu judicet, examinat. Ideo in viris ac infantibus utriusque sexus elegi internum cubitum mox supra carpum, ita ut indusiae manica tegi possit: quo pacto simul et tempore morbi hae plagae commodius contra injurias defenduntur, et postea cicatrices obteguntur. In feminis vero in inferiore parte humeri seu brachii mox supra medianam, eadem intentione, ut plaga manica indusiae tegatur commodius.

Aliqui locum inter pollicem et indicem eligunt, verum etiam inde ingens dolor propter nervorum ex radiali provenientium crebras conjugationes.

M 3

In

94 DE OPTIMA METHODO

In remotioribus tamen a capite partibus esse faciendam ideo censeo, quia haud improbable est per multiplices nervorum communicationes dolorem altius dispergi; vel materiem a lymphaticis absorptam in glandulas axillares deferri. Manus tamen, seu brachia pedibus ideo sunt aptiora, quia et facilius denudantur, et sine dedecore.

§. 16. Methodo nunc omnibus numeris absoluta, silentio praeterire nequeo tumores, ac dolores glandularum axillarum, etiam mammarum, papillarumque in feminis, praesertim ejus lateris, ubi insitio facta fuit: si in brachio vel cubito dextro axilla dextra; si in sinistro inoculatio facta

facta fuit sinistra afficitur cum vicinis.

Frequentissime autem 6 vel 7 die post insitionem dolor in axillis sentitur, satis acutus, cum tumore glandularum axillarum, quae omnia sponte secedunt simul ac febris eruptionem promovet: aliquando una cum pruritu circa plagulas die quarto axillae dolent. Aliquando filet dolor per aliquot dies, ac iterum redit: in una puella tantum modo abscessum inde natum vidi, haec die duodecimo post insitionem febre correpta duas tantum variolosas habuit pustulas, super humerum unam, alteram super femur; verum ante eruptionem brachia, faciemque valde rubra habuerat, uti

uti solet ubi paucae pustulae prodeunt. 8 jan. 1770. insitio facta fuerat. sexto die post operationem de dolore in axilla dextra conquerebatur, quae subito cessabat : morbo finito plagae infectionis multum puris dabant, atque profunde ipsam cutem, usque in panniculum adiposum penetraverant, licet lanceola non nisi epidermidem, usque ad cutem, fecassem. Applicabam unguentum gryfeum cum $\frac{1}{4}$ parte florum zinci, quod tamen sanationem non multum promovebat. 3. februarii denuo de dolore et tumore sub eadem axilla dextra conquerebatur, applicabam Emplastrum resolvens ex diachylo cum gummi; subito vero in absces-

scellum abibat, sub pectorali musculo se extendentem. Pus maturum 8. febr. lanceola evacuavi copia ingenti. Abscessus, et ulcera plagarum simul sanata erant 5. martii ejusdem anni.

Patet ex dierum collatione abscessum, hunc diu post decursum morbi variolosi fuisse natum: forte ex consensu nervorum cutanei interni, nam paulo super venam medianam plagulas duas incideram? vel per Lymphatica vasa; ibi magna copia sita, atque versus axillares glandulas decurrentia, materies delata fuit?

Interea evidens est, non a plagulis oriri hos alarum, et mammarum dolores, et intumescantias, nam locum habent similiter,

N

ubi

ubi ope vesicatorii insitio facta fuit.

Probabile est dolorem ab irritatis nervis cutaneis internis productum, qui cum secundo costali uniri etiam mammis ramos imperitunt.

Plagulae ipsae aliquando 20 dies post morbi decursum exulcerantur, maxime in delicatulis, remanet tum profunda cicatrix. In plerisque tamen forma crustularum spissarum labuntur, post se trahentes notas, quemadmodum a naturalibus variolosis pustulis. nihil mali tamen inde unquam ortum vidi, aut novi.

Plura, quae decursum morbi, atque symptomatum varietates singulis diebus spectant, addere pos-

possem, nisi Problematis partem alteram hoc capite absolvissem.

Summa haec est.

Commodissime atque tutissime insitionem fieri absque praevia praeparatione, materie limpida ex variolis optimae notae, aegro adhuc febricitante) deprompta, ope lanceolae, plagis duabus, in viris in cubito interno, non multum a carpo, in feminis supra medianam in brachio.

Dabam ex Museo xxix Decembris. MDCCLXXI.

Subscripsi.

PRAECLARUM QUIDAM EST VERITAS, ATQUE DURABILE, VERUM ID PERSUADERE NON FACILE VIDETUR. PLATO.

N 2

No-

Notandum, mihi dum experientia multa circa Luem Bovillam caperem, et praecipue, quid boni praestaret insitio? indagarem, accidisse, ut in Novellis salutari- bus legerim hanc adversus mea conamina animadversionem, cur non potius experimenta instituerem circa ovium morbum, quem Galli vocant *Le Claveau*, quem- que Cl. DU VERNEY Junior. (in actis acad. R. scient. 1701. p. 204. 8°.) cum variolis contulit, quoniam et contagiosus est, et semel tantum, juxta alios, pecus lanigerum infestat, atque nunc discretas, nunc iterum confluentes pustulas producit?

Ut igitur satisfacerem Auctoris Novell. salut. desiderio, atque pro-

propriae meae curiositati, ovem mihi comparavi 5 feb. 1770. atque sex locis diversis infitionem feci cum filis pure variolosa ebriis modo eodem, quo fila adhibebamus pro inoculanda luce Bovilla. Sed non cepit contagium, e contrario vulnuscula sanabantur sine ullo inflammationis indicio. Hinc concludere licet, Morbum hunc ovium nullam habere cum variolis nostris similitudinem.

In Belgio rarissimus est inter oves morbus, norunt tamen cum Pastores, atque *pokken* seu variolas vocant.

Quoniam tempus non sufficiebat ut transcriberem hanc observationem antequam meam dissertationem Tolosam mitterem, mi-

rari non debet B. L. si verba non respondent, certus sum rem ipsam utpote verissimam, et experientia confirmatam, non fore diversam. Interea et id monere debeo, me antea a *clavola* derivasse gallicum vocabulum, rectius fecissem deducendo a *clavo*. Celsus enim Lib. 7. Cap. 7. §. 12. *de medicina* oculorum tubercula clavos nuncupavit. Veteres procul dubio *pusulam* vocarunt, quemadmodum Columella Lib. 7. Cap. V. §. 16. Gesner. Tom. I. p. 618.

Licet ad subjectum nostrum non pertineat, ut diutius his clavis, seu variolis ovinis, inhaereamus, non possum tamen non, quin summa cum laude commemorem obser-

servationes Illustr. D. BOREL, quas recensuit Regia Societas Agriculturae Parisiensis in notis additis Dissertationi Cl. D. BARBERET, quae coronata fuit 1765. nec non quaestiones a Nobilissima hac Societate ipsi propositas, praesertim circa insitionem horum clavorum. Quae omnium attentione dignissimae sunt; et quas, si occasio se offert, omni ardore et studio prosequar.

ADNOTATIO.

Haud ingratum fore censui, si modum, quo observationes meas circa mutationes insitionum facere consuevi, superadderem. Obfero ideo Vobis has duas tabulas,

bulas, quas aeri insculpi curavi, ut junioribus, (a) Medicis ruri, vel in oppidulis degentibus, praesertim quibus nondum contigit inoculatos conspicerere, inservire possent.

In Prima Tab. insitiones penitus regulares repraesentavi; puncta sparsa circa incisiones designant inflammationum maculas. Lineae obliquae v: gr: 5: et 6: Die, vesiculas se elevantes, combustis similes: quae diebus 9 et 10 alte surgunt pure plenae spissiori.

Quae intra maculas rubras inflammatas, vel extra eas se manifestant pustulae, quidem varicellae

(a) Aanmerkingen over de Inëntinge der Kinderziekte met waarneemingen bevestigd. Leeuw. 1770. cap. 8. p. 128.

losae sunt, sed illae a DIMSDALEO et a me non numerantur.

In Tab. secunda, omnes irregulares sunt, vel ratione eruptionis, vel plagularum inoculationum. Priores vero A, ejusdem aegri sunt, in quo incisiones egregie progressae sunt, etiam urina variolosa, et febris conspicua: sed nulla eruptio; quemadmodum saepissime contingit.

In Secundo, et Tertio B. in Tertio, et Quarto C, nec non D. plagae subito fuere inflammatae, tertio die jam jam valde auctae, sed paulatim decrevere, donec evanescerent. Ita se habent, ubi homines contagium non capiunt, aut dispositionem ha-

O

bent

bent ineptam, vel ubi jam laborarunt variolis.

E. vero immutatas fere incisiones exhibet, quas tamen 60. pustulae infecatae sunt.

In F. singularis irregularitas depingitur ex Juvene 26. annum, cujus Urina variolosa fuit cum febre, sed 5. pustulae prodierunt.

F I N I S.

PETRI CAMPER

E P I S T O L A

A D

DAVIDEM VAN GESSCHER

Celebrem inter Amstelaedamenses

CHIRURGUM, ACAD: SCIENTIARUM HOLLANDIAE,
ET ZELANDIAE SOCIUM CET. CET.

De Emolumentis sectionis synchondroseos ossium
pubis in partu difficili, qua salva matris et foetus
vita, caput prave incuneatum, tuto expediri
et sectio Caesarea, vel Uncus evitari possit.

Anno MDCCLXXI.

In Novis Patriis litterarum exercitationibus,
Nieuwe Vaderlandsche Letter-oeffeningen
dictis, Part. V. Sect. IX. p. 386. Belgice edita,

NUNC AB

A U C T O R E.

Latine reddita.

PETRI CAMPER

E P I S T O L A

A D

DAVIDEM VAN GESSCHER

*Celebrem inter Amstelaedamenses
Chirurgum, Academiae scientia-
rum Hollandiae, et Zelandiae
socium. cet.*

De Emolumentis Sectionis syn-
chondroseos ossium pubis in
Partu difficili, qua salva ma-
tris, et foetus vita, caput pra-
ve incuneatum, tuto expediri,
et sectio Caesarea, vel Uncus
evitari posset.

Expertissime Vir!

Versus finem mensis Augusti,
anni praeterlapsi, litteras tuas
O 3 sum-

summo cum gaudio accepi; continebant praeter pietatis tuae erga me et sincerae amicitiae testimonia, animadversiones, quas in propositum meum fecerant aliqui; scilicet, *num liceret in capitis damnata femina experimentum capere, ut cognosceremus, utrum, sine vitae periculo, ossa pubis in ipsa cartilagine dividi possent scalpello, ea spe, ut perfectam sanationem absque claudicatione vel coxarum debilitate consequi possemus?*

Experimentum, quod eo solummodo salutari scopo a me fuit propositum, ut Sectio, si forte succederet, parturientibus posset administrari eo in casu, in quo Curatio Caesarea, periculosa ad eo, et horrenda matri, vel Un-
cus

cus partui absolute fatalis, omnino requireretur.

Objectionum aliquae ex partium studio praecipue natae quidem videbantur, potius vero eas laudabiliori volo adscribere ardori, solutiones earum obtinendi scilicet.

Miraris Vir Optime! aliquibus consilium meum absurdum fuisse visum? sed desine, quid ni quaeso liceret rejicere Amstelaedami, quod in initio ut insanum rejiciebatur ab Illustribus illis, ac celebribus Chirurgis, qui Parisiis Regiam Societatem, componunt?

Nova quaevis praejudicationibus opportuna sunt, eaeque crudelius saeviunt, simul ac invidia,
vir-

virtutum inseparabilis comes accedit.

Tibi, quem modo veluti in transitu de hac re monueram, haud ingratum fore arbitror, si magis dilucide, et abunde explanavero rationes omnes, quae me ad veniam illam, adeo singularem, uti quibusdam visa fuit, impetrandam impulerunt. Disces inde conatus meos, licet hucusque votis caruerint, maximi esse momenti non modo humano generi in univcrsum, sed speciatim Uxoribus et infantibus nostris. Id simul percipies, a Celsissimo ac Serenissimo Principè, Belgii nostri Governatore haereditario, semper pro salute felicissimorum Patriae Civium vigi-

gilanti, propositionem meam benevole acceptam fuisse.

Lustrorum quinque experientia persuasit mihi, matronas nostras difficulter parturire, et quidem difficilius quam antea: Chirurgia enim quotidie magis, magisque in auxilium vocatur, non modo in nostris, sed et in Vicinis regionibus Gallorum, Anglorumque scilicet, quamvis illi in solo magis elevato habitent, aerem puriorem respirent, atque robustam magis habeant fabricam, et temperiem.

Non omnes tamen mulieres ex necessitate quadam fatali difficulter parere Africa monstrat, et America, maxima quoque Asiae pars. Feminae enim earum re-

P

gio-

gionum, five propter coelum magis calidam, five propter circumcaesuram corporis, vestibus arctis haud depravatam facilius partus enituntur; idque tanta cum felicitate, ut postero die iterum rebus domesticis vacare queant.

Celebris, et ingenio summo pollens A. RUSSEL (a) praeter memorata privilegia, Balnea Alepi tanquam auxilia hujus beneficii considerat. *Mollissimae quoque Matronae, inquit, raro ultra 10. vel 12. dies in cubiculis suis morantur, et illae villarum fere omnes postero die solitos labores peragunt.*

Etiam ex Siphrae, Pnaeque

(a) Description of the city of Aleppo. p. 79.

responso Pharaoni dato (b) discimus Judaeas aegyptiis mulierculis facilius peperisse. Corporis circumcaesura, et vitae genus multum contribuere videntur ad hoc privilegium. Nequaquam interea Magno HALLERO adsentiri possum, (c) etiam nostras feminas idem facere posse, si se instar

P 2

Afri-

(b) Exod. I. vs. 19. legi deinceps commentarios Clariss. Patrik, Polus et Wels; qui Aquilae sententiam adserunt, ac si obstetrices dixissent, *Hebraeas ipsas obstetrices fuisse*, et ideo aliarum curatione non indignuisse: vid. Commentit. in Exodum. p. 6. quam interpretationem etiam sequitur Cl. J. D. Michaëlis, Deutsche Uebersetzung etc.: 3. partis. p. 2. si ita legi deberet, comparatio a me facta omnino non conveniret. Licuit tamen mihi, ea uti quia etiam magni nominis viri jam diu putarunt, hic facilitatem adpartum edendum indicari. Quemadmodum apud eosdem anglos ib. videre est.

(c) Elem: Physiol: Tom. VIII. p. 433.

Africae, Americae, et Lapponiae mulierum adfueſacerent, ut ingruentes et leues ad partum expellendum dolores contemnerent, et eos tantum adjuuarent, qui partum feliciter promovere poſſent.

Nemo ſane, niſi qui paucis parturientibus adfuiffet, haec adeo univerſalia ſtatueret vellet: verum quidem eſt, mèretriculas, ſaepe clam parientes, incredibiles edere vires; ſed apud eas pudor, et proditiõis metus ſupra humanis his viribus ſtimulum addunt. Perinde ac Captivi ſpe libertatem recuperandi, ac poenam juſtam eludendi incitati, per tales ſaepe cuniculos aufugiunt, quos alii nequidem vi coacti tranſirent.

Illuſtr.

Illustr. HALLERUS (d) ut in viam redeam, exitinatoribus tamen adnotat, mulieres in Yslandia non facilius parere, quam in Dania, et Kurilskias summo cum dolore partum eniti.

Nosrates, maxime quae procerae sunt, et lumbos cauos habent, aegrius pariunt quam parvae, quamquam contrarium aliquando locum habere possit: quia saepius a mole capitum infantum dependet. In universum tamen haud sine ratione arbitror, thoraces longos virginibus nostris delicatulis jam a teneris corpus valde ineptum reddere ad partum, et osseam pelvim coarctare.

Aer, alimenta, considendi

P 3

mo-

(d) ib. 434.

modus (e) cet: haec omnia simul sumpta influere possunt simul.

Contingere etiam potest, ut hodie melius cognoscamus quid in Gynaecis agatur, quoniam permulti viri honesti, multi Chirurghi peritissimi, et Medicinae Doctores, etiam Professores Publici sibi honori ducunt feminis, etiam in partu difficili suum non denegare praesidium. Pauci olim

et

(e) Divitum puellae adhuc parvae altis sedilibus imponuntur, et incitantur ut corpus erectum teneant; unde spina dorsi magis introrsum flectitur, et lumbi altius intra pelvim descendunt, atque ita eam arctiorem reddunt. Rusticae, et pauperulae in urbibus omnes, juvenes, vetulae super sedilia parum alta collocantur, et lumbis convexis sedent, unde procul dubio pelvis amplior. Asiae, et, Africae atque incultae Americae mulieres, nullis sedilibus adfuerunt, ideo forte ampliorem habent pelvim?

et in majoribus Urbibus alii
qui tantum, illud opus ingratum
in se suscipiebant: arcana erant
omnia, modus ad juvandi aequus
atque sequelae!

Ruri, quemadmodum ad hunc
diem usque in multis regionibus,
imperiti artem suam commenda-
bant, auro magis, quam misera-
bilium feminarum utilitati, inhi-
antes.

Progressus ab omni parte, ex
felici hac rerum vicissitudine nati,
nos magis magisque solertes red-
diderunt, et intra breve tempus
didicimus egregia SMELLII for-
cipe uti, atque ROONHUZI-
ANORUM veste. Jactitantiæ
vanæ reus non ero, si adfirma-
vero, nos hodie $\frac{2}{3}$ partes infan-
tum

tam salvas, et sine læsione ulla in Jugem edere, qui antea aperta in cranio facta, vel unco peribant. Adeo commune erat funestum illud machinamentum etiam ante 25 annos in nostra republica!

Accidit tamen aliquando, ut neutro horum laudabilium instrumentorum uti queamus; et ut, nisi parturientem cum foetu suo certae neci tradere velimus, necessario uncum adhibere debeamus, vel foetus caput diminuere, ut partum excutiamus, ne mater pereat; vel sectionem instituere Caesaream, quae, licet in paucis casibus absolute necessaria, matris summopere terribilis est, ac periculosa. Non opus est ut longior

gior sim in his, relego TE, ad dissertationes, quas secundae Belgicae Editioni MAURICAEI adjeci (f), in quarum pag. 37. hanc materiem abunde pertractatam reperies.

Aliquoties, licet raro, coactus fui unum adigere, sed nunquam

Q. sine

(f) A^o 1759. Amstelædami reimpressus fuit Eximii MAURICAEI, tractatus de gravidarum, et parturientium incommodis Belgice Apud J. Mortierre: adjeci Sex Dissertationes, 1. de Pelvi et infantum capitibus, ceterisque in partu necessariis. 2. de uteri situ intra pelvim, ac foetus intra uterum. 3. de partu naturali, capitibus incuneatis, ac signis vitae et mortis. 4. de *Roonbuzianorum veste*, et ejus utendi modis. 5. de *fortipe Smeltiana* et ejus applicatione. 6. de Uteri prolapsu, et commodo pessario. Additis Tribus Tabulis. Eas brevi latine seorsim in lucem edam, additis multis observationibus circa Roonhuzianum vestem, et uteri prolapsum.

sine summo animi dolore de tribus illis circumstantiis reminiscor: Etiam si conscientia mea nunquam me accuset de ulla imprudentia, vel crimine. Mirari igitur desine Vir Expertissime! si quotidie me totum quantum pro hac re devoveo ea spe, ut certam tandem, dummodo possibile sit, excogitem methodum, qua capitis demolitionem per unicum, aequae atque Caesaream sectionem evitare possim!

Duodecim anni, immo plures lapsi sunt, quod observaverim divisionem ossium pubis amplitudinem pelvis magnopere augere. In prima dissertatione MAURICAEI Edit. alt. Belgicae 1759. adjecta p. 6. jam illius praestantiae

tiae mentionem feci, sed confiteor aperte, utilitatem hanc mihi nunquam in mente venisse; etiam si natura ipsa monstraverit viam relaxando, et separando a se invicem ossa pubis, in omnibus fere difficilibus partibus, de qua re in posterum plura.

Contigit interea ut quotidie plura capita incuneata observarem, et saepe SMELLII forcipem ex voto applicare non possem; utque, perpetuis exercitationibus super Cadavera feminarum Roonhuzianorum vectem facilius, et, ubi capita vehementer incuneata erant, saepius, et citius, commodiusque adhiberem; Sperare igitur cepi nunquam mihi casus se oblaturos, qui utrum-

Q 2

que

que inutile redderent praesidium, quin tale potius detegerem medium, quod omnem metum peccandi dirimeret, tutamque indicaret encheiresin.

Dum his meditationibus saepius me defatigarem, accepi ab Amico meo carissimo, Celebrissimo LOUISIO Professore Regio, et Acad. R. Chir: Paris: a secretis perpetuo, Epistolam datam 9. Martii 1769. in qua haec memorabilia, et nova reperiabantur.

A L'academie de Chirurgie nous discutons presentement L'operation Cefarienne : il en a été faite deux l'annee derniere. L'une avec succes, et l'on a tiré deux Enfans. L'autre femme est morte le troisieme jour.

jour. J'ai assisté à l'ouverture du cadavre. Je ne sais comment on avoit procédé à la section de la matrice : mais elle étoit demi circulaire sur le haut de l'organe , et une portion del'ileon s'y est enclavée. Il y a bien des observations à faire à ce sujet.

Dans la femme qui a survecu on a fait des points de suture à l'abdomen , et ils ont attiré des accidens. On a voulu s'en dispenser dans l'autre , il n'est pas survenu la moindre inflammation aux levres de la playe , et elle n'est point agglutinée. Ensorte que la veille de la mort , le Chirurgien voyant cette femme dans des suffrances de colique , desfit les languettes aggluti-

natives, et les intestins faisoient bosse de la plage.

Un autre jeune Chirurgien a proposé d'éviter l'opération Césarienne dans le cas où on la croit indispensable, par rapport à l'étroitesse des os du bassin. Et il y supplée par la section du cartilage de l'os Pubis. Ceci n'est qu'un projet, que l'academie a trouvé extraordinaire.

L'auteur voudroit qu'on en fit l'essai sur une femme condamnée à la mort, à qui l'on accorderoit sa grace en se soumettant à la division des os pubis : on scauroit si la glutination pourroit s'en faire, et si la femme en resteroit estropiée ou non. Il se promet plus d'avantages qu'il se pourroit vraisemblablement

*ment en retirer, et il n' a pas as-
sè estimé les dangers, etc.*

Haec ita interpretor.

Jam in Academia nostra Se-
ctionem Caesaream diligentius
perpendimus ; bis instituta fuit
anno praeterito, prima prospero
effectu, eaque gemini servati fue-
runt. Altera matri fatalis fuit
tertio die. Ipse Cadaveris se-
ctioni adfui, sed non novi qua
ratione uteri sectio facta fuerit ;
figuram habebat semicirculi in
summa visceris istius regione, et
ilei portio intra eam strangulata
erat. Multis reflexionibus ansam
dare posset hoc subjectum.

In illa femina, cujus vita ser-
vata fuit, abdomen futuris uni-
verunt, sed hae multa prava pro-
tu-

tulerunt symptomata. Cautiores fuere cum altera, cujus vulnus ne minima quidem inflammatio-
ne affectum, etiam non conglu-
tinatum fuit. Adeo ut pridie
ante mortem Chirurgus, videns
feminam colicis doloribus affe-
ctam, fascias agglutinantes ob-
longas solveret, quo tempore in-
testina tuber faciebant, seu pro-
tuberabant extra vulnus.

Chirurgus Junior proposuit
modum praetermittendi sectio-
nem caesaream in eo casu, quo
inevitabilis videbatur propter pel-
vis arctam compagem, atque se-
ctionem cartilaginis inter ossa pu-
bis substituit. Sed haec solum-
modo cogitatio est, quam Aca-
demia valde singularem censuit.

An-

Auctor desiderat, ut experimentum capiatur in femina ad mortis supplicium damnata, cui gratia deberet concedi, si se submitteret huic ossium pubis divisioni: inde disceremus utrum conglutinatio succederet, et utrum inde femina vitiaretur nec ne? meo iudicio plura inde emolumenta deduxit, quam legitime inde expectare posset: non videtur satis aestimavisse pericula, cet.

Captus ingenioso Junioris Chirurgi consilio, statim in mentem vocabam, quod toties in sectionibus synchondroseos ossium pubis cadaverum observaveram; super addebam insignes deductiones ossium pubis a se invicem, et ossium ilium ab osse sacro in

R

per-

permultis partibus. Simulque animo volvebam unionem ossium pubis, quae non nisi pinguedine obtegitur, et exigua parte clitoridis laxae cohaerentis, et facile fusque deque mobilis: tandem, quam parva foret haemorrhagia. cetera.

Tanto perfusus gaudio Inventorem ambabus ulnis amplecti voluissem, si licuisset ab ore ejus excellentissimam hanc cogitationem velschema, accipere! tali modo miseras cum certitudine servari posse parturientes credidi, dum modo experimenta votis responderent.

Ipse Natos habens jam fere puberes, parum commodi capere poteram ex utilitate hujus inven-

ven-

ventionis, si summo Deo placeret
eam benevertere. Nihil praeter
aliorum bonum, nihil praeter
universam utilitatem, nihil prae-
ter concivium meorum salutem,
me tanti poterat participem red-
dere gaudii, tanti inquam gau-
dii, quanto nemo adfici potest,
quam cujus animus iusta facile
commovetur misericordia! Ultra
viginti annos, qui omne lucrum,
etiam quaevis munera, unico
(a) excepto, contempseram pro-

R 2 pter

(a) Quum 1763. Amici mei honoratis-
simi Josuae van der Poorten, Cel-
sissimi ac Serenissimi Principis Araus:
Wilhelmi Quarti in Societatis Indicae
Orientalis Collegio Amstelaedamensi vi-
cem gerentis, carissima uxor, dum in
ejus Praedio suburbano hospitarer, aegre
parturiens, mea cura subito et feliciter
liberaretur a foetu mortuo prave sito, at-
que brevi sanitatem reciperet, placuit
Viro

pter opem , quam parturientibus , etiam ditissimis tuleram , quid , quaeso , collimare poteram hac ecstasi , quam aliis esse utilis , aliis inservire ? Ipsos Invidios compello ! utrum , etiam si celebritatis cupido accessisset , reprehensione dignus fuisset , vel criminis reus , quod tam laudabili , ardentique studio ductus gloriam immortalem consequi voluerim ex munere maximo , quod unquam in arte , quam profiteor , Humano generi obferre potui ?

Sed

Viro Nobilissimo in memoriam rei tam singularis , Horologium ex auro factum , eleganti encausto eximie exornatum , mihi dono dare , quod recusare mihi non licuit. Casus hic erat ideo praecipue valde memorabilis , quod ex Frisia iter in Hollandiam faciens hoc officium praestare , potuerim , uxori optimaë amici integerrimi , et quidem ea ipsa nocte , qua accesseram.

Sed mitto haec, ut ad rem propius accedere ac tibi narrare possem, qua ratione experimentum in sue captum fuerit, quaenam super feminarum emortuarum corpora, et quo cum eventu instituta fuerint; tandem qualem libellum supplicem, propositum meum exponentem, Supremae Curiae Groningo-Omlandicae obtulerim?

Porculus maxime aptas iudicans, ut curiositati meae subito gratificarer, in principio Junii 1769. talem emi, et jugulari curavi, qua optimam methodum encheiresin in viva adhibendi ediscerem. Clariss: MUNNIKS, cujus manus ad experimenta similia singulari felicitate veluti formaveram, me adjuvabat.

R 3

An-

Antequam Sectionem molirer, prius aptam excogitavi fasciam, fundam scilicet; cujus duo capita circulatim coxas circumire poterant, reliqua sub ischia, ibidemque ligari, ne laberentur, et tamen faecibus non obstarent.

Deinceps sectionem faciebam, incidens non nisi cutem, pinguedinem, atque synchondrosin: tandem ossa pubis adeo a se invicem diducebam, ut digitum inhiatum demittere potuerim.

Hanc encheiresin dum satis facilem deprehenderim, alteram vivam emi, ut 8 Junii, circumstantiis reliquis egregie faventibus, extra Urbem in Villa B. Woldering, Lanionis hujus civitatis honesti, sectionem supra memo-
ra-

ratam in viva hac porcula experirer.

Praeter M. D. W : MUN-
NIKS, jam Anatomes et Chirurgiae Professore in hac Academia, etiam invitaveram D. ALLARDI, nunc Doctorem Medicinae, magnae spei Juvenem, qui diu Scholam meam Anatomicam frequentaverat, sibi que eximiam acquisiverat dexteritatem.

Re autem magni momenti, quae me aliorum requirebat, inopinanter eveniente, encheiresin tradere ac commendare debui ambobus Laudatis discipulis, qui ad nutum meum omnia peragebant, secando non modo synchondrosin, sed et diducendo ossa pubis tantopere a se invicem,

cem, ut facile digitum admitterent. Vix ultra unicum cochleare crûoris effluxit: maximo-pere interea ipsum animal calci-trabat, seseque tam vehementer commovebat, ut fascia non nisi difficulter admoveri potuerit: au-gebat hanc difficultatem metus, ne prava insequerentur sympto-mata; animal igitur nimium ur-gere non audebant.

Simul atque omnia essent pe-racta, et fato suo commissum es-set animal, neque deambulare, neque stare posset; et decumbens valde esset inquietum omni dili-gentia fuit enutritum, die ta-men sequenti parum comedit.

Vulneri nihil erat super ac-commodatum, sed, *B. Woldering*
po-

stero die placuit futura vulnus unire, quod nullum damnum attulit. Eventus adeo erat faustus, ut ad me 16 Junii, adeoque octo dies post operationem, has mitteret litteras. *Domine! ad te scribo, perculam iterum pristinam sanitatem recuperasse, iterumque currere posse; et bene edere, et bibere; quemadmodum antea. cet.*

Saginatam meis sumptibus, et infine Novembris in urbem delatum animal jugulatum fuit, et bene depuratum. examinavi genitalia diligenter, reperiique vulneris cicatricem sensibilem, vulvam optime constitutam, et cute sublata musculos sanissimos.

Serra dein integra ossa pubis permedia acetabulorum sustuli,

stuli, et coram meis auditoribus dissecui. Adductores, et graciles muscoli non inter se erant commisti, neque ullo modo affecti: os pubis sinistrum tantummodo magis eminebat dextro, unde a parte priori parum inaequabile est, sed a parte interiori omnia sunt aequabilia, et laevia, etiam synchondrosis seu cartilago remansit, in recta linea vero non decurrit. In thesauro meo ossium morbosorum, illud specimen aservo, neque cuipiam, cui haec cordi sunt, conspectum recuso.

Inaequalitas horum ossium, nata ex difficultate continendi animal, simul testimonium haud aequivocum exhibet, ossa illa omnino a se invicem separata fuisse.

Eu

En primum experimentum captum in vivo animali, et quidem delicatulo! En sanatio octo dierum spatio peracta, et absoluta! in animali, quod intractabile est, et sordes amat!

Hoc eventu incitatus, experimenta, simul ac occasio se obferabat, institui in emortuis feminarum corporibus.

Die 23 Decembris ejusdem anni in Theatro Anatomico coram Auditoribus meis, ut oculati testes essent, in Cadavere vetulae, pedibus extensis resupinato, cultro mediocri pinguedinem pubis secui usque ad synchondrosin, etiam summam partem labiorum vulvae, dum simul clitoridem sinistrorsum movebam.

Synchondrosin deinceps divisi, quod fere semper succedit, prudenter a parte superiori deorsum, donec peritus esset separata; sine ulla laesione vesicae, urethrae, vel earum musculorum.

His factis, ossa pubis a se invicem diduxi, quod facile fiebat; sed tum dextrum crus clitoridis valde extensum magna vi resistebat.

Praevie autem mihi paraverat Celebris Noster et eximius Mechanicus *Kuypers* Groninganus, circulum aeneum, qui articulo commodo junctus, graduum insculptorum ope, mensuram dilatationis exactam dabat.

Sed quoniam hic mihi non ardebat modus, circulum sustuli,
et

et femora diduxi, unde ossa pubis tantopere a se invicem separabantur, ut manus facillimè intra pelvim ingrederetur, quod ante hanc dispositionem omnino erat impossibile.

Decembris 25. duplicem chordam circa coxas injiciebam, cujus ope ossa pubis quam proxime, et firmiter ad se invicem ligabam. Corpore dein, uti in parturientibus solet, disposito, foetum mortuum, aliquot dies natum, postquam uterus, et vagina cum vesica ablata erant, capite ita demisi intra pelvim, ut incuneato simile foret: vecte Roonhusiano tamen, etiamsi difficulter, caput illud extraxi; argumento pelvim

relative ad foetus caput fuisse arctam.

§ Postea ligaturam dissolvi, unde ossa pubis valdequam dehiscabant, licet clitoridis crus, neque diffringeretur, neque magis relaxaretur. Interim, applicatis tum ambabus manibus ad latera capitis infantis, perquam facile illud extrahere potui.

Felicissimus hic eventus mihi non tantum valde placuit, sed ad haec eadem repetenda me vehementer incitavit.

Partu hoc experimentalis, si ita nuncupare licet, peracto, pedes cadaveris iterum extendebam, atque genua ad se mutuo ligatura uniebam. Ea ratione ossium pubis extremitates disse-

ctae

etae iterum ad se mutuo perfectissime applicabantur.

In viva femina autem, si institui deberet chirurgia, requireretur circulus chalybeus, completens coxas, sed a parte priori apertus, qualem aliquando pro retinendis duplicibus herniis adhibemus, sed sine scutis. Capita hujus circuli circumflexa esse debent, idest ad angulum rectum antrosum flexa ad longitudinem duorum digitorum transversorum; ita ut unum caput fibulam, alterum habenam excorio factam excipiat. Eo modo non tantum fortiter adstringi posset, sed simul spatium aptum cederet, ut vulnus commode deligari posset.

Experimento huic primo addere

dere oportet , ossa ilium etiam fuisse disjuncta ab osse sacro, adeo ut cum crepitu essent mobilia : etiamsi ligamenta interna inde non diffringerentur.

Anno 1770. 8. Aprilis alterum experimentum institui in cadavere puerperae hoc modo. Corpus more solito super tabulam pedibus extensis resupinabam. Clitoris alte adscendebat juxta synchondrosin ossium pubis, ita tamen ut facile moveri potuerit sinistrosam : omnibus ita dispositis scalpello mediocri in hoc cadavere facilius , quam in priori , ossa pubis a se invicem separavi.

Secabam prius synchondrosin a parte summa deorsum , dein
li-

ligamentum in concavo arcu pubis sito, sine ulla laesione itineris urinae vel ejus sphincteris.

Elevabam tum femora, et deducebam, quemadmodum apud parturientes fieri solet; ossa pubis inde adeo a se invicem dehiscabant, ut duos digitos transversos in hiatus demittere liceret. Majorem quoque diductionem admittebant ossa ilium et os sacrum sine ullo crepitu; procul dubio, quia etiam et haec ligamenta in partu diducta fuerant, quemadmodum probabiliter in omnibus partibus naturalibus, juxta expertissimorum anatomicorum observationes, semper contingit. In vetulae cadavere, e contrario ossa haec, quemad-

F

mo-

modum supra monuimus, ilico crepitabant.

Quum autem haec ossa pubis valdequam hiabant, urethrae sphincter quidem valdequam erat expansus, sed non dilacerabatur. Etiam clitoris majorem dilatationem quam in priori cadavere admittebat.

Non requiris, ut repetam, quam facile caput recenter nati solae manus ope per hanc dilatatam pelvim protrahere licuerit: dilatatio enim multo major erat quam in primo experimento, etiam id commodius peragebatur, ita, ut una manu fieret. Pedes hujus corporis etiamsi extenderem, sectio in synchondrosi facta tamen hiabat adeo,
ut

ut coactus fuerim lateraliter sub
clunibus cuneos ligneos dispo-
nere, quibus vulnus ilico clau-
debatur. Causa hujus erat os sa-
crum, quod magis extrorsum
prominebat. In lecto, maxime si
circulum chalybeum supra descri-
ptum accommodaremus, id non
modo neutiquam contingeret, sed
penitus praeveniretur.

Periculum tanta cum felicitate
in porcula captum, et experimen-
ta in emortuis feminis tanto cum
emolumento repetita, animum me-
meum vehementer inflammabant
adeo, ut ingens me teneret desi-
derium sectionem hanc in viva
femina instituendi. Incredibilis
enim ardor est, et industria eo-
rum, qui artium emendationes

moliuntur, praecipue, ubi tantum commodum, quantum hae generi humano promittunt!

Eodem tempore, quo haec serio meditabar incarceratione Curiae Supremae hujus Provinciae detinebatur femina propter infanticidium. Magni, atque Ingeniosissimi **DIDEROTI** (a) sententia, *Capite damnatos in simili casu plus boni praestare posse societati, quam mortis supplicio*, augebat desiderium meum: Principis Arausionensis perspicacia, et bonitas spem meam alebant incredibiliter: gratulabar jam jam mihi de favorabili venia, dum modo natura,

(a) Encyclopedie ou Dict. Raïson: des sciences &c. p. 410. Vol. I. Edit. primae.

tura , et criminis gravitas ei non obstarent.

Postquam audiveram parentes, detentae, et capitis damnatae puellae gratiam, vel remissionem, a Serenissimo Principe subnixè rogasse, hunc libellum Illustrissimis ac praepotentibus Supremae Provinciae Curiae Consulibus, spe me tanto ardore non peccaturum, omni cum reverentia obtuli.

Illustres ac Praepotentes Viri!

Quandoquidem pro certo mihi retulerunt, quamdam *Siertje Jacobs* propter perpetratum infanticidium in carcere supremae Provincialis Curiae detineri, et juxta leges hujus Reipublicae capite damnatam esse. Parentesque

T 3

hujus

hujus infelicis puellae se ad Serenissimum, Celsissimumque Principem Arausionensem supplices recepisse ut poenae remissionem, vel gratiam delicti a Celsissimo Nostro Governatore haereditario profilia sua impetrarent. Vos omni debita cum reverentia compellere ausus sum, ut benevole intercedere velitis apud Serenissimum Principem pro hac misella, ea conditione, ut detenta subeat experimentum maximi pro toto humano genere momenti; quod simul, meo iudicio damnatae nullo modo foret periculosum.

Polliceor me propriis manibus, et summa cum prudentia illud effecturum, atque interea, quantum in me erit, omnes vires inten-

ten-

tenfurum, ne symptomatibus pravis excrucietur, curaturumque ut pristinam sanitatem recuperet.

Rationes, quae me ad hunc actum penitus singularem incitarunt, Vestram, ita mihi blandior, merebuntur approbationem.

Ignorare haud potestis Viri Perillustres atque Praepotentes! Qui tanta experientia tot annis comprobata omnes alios antecellit, quod puerperia propter pravos situs infantum, vel proportiones partium impares, praecipue capitem, aliquando absolute impossibilia sint, nisi infantis caput, sive vivat, sive mortuus sit, acuto instrumento aperiatur, cerebrum evacuetur, atque ita tandem mole diminutum unco
pro-

protrahatur. Vel, nisi infelicis parturientis venter atque uterus dissecentur, ut foetus per illud vulnus horrendum nasci possit.

Facile percipietis Viri perillustres! primam methodum absolute lethalem esse misello infanti; attamen aptam, ut vita conservetur matris, *quae*, meo iudicio, in hoc magni momenti casu, in quo alteruter vitam ex fatali necessitate perdere debet, *utpote primaria servari debet*. Et quidem eo magis, quia mater eodem tempore tanta cum prudentia et cura potest adjuvari, ut in posterum, denuo gravida, feliciter pariat, quemadmodum multiplici experientia comprobari posset.

Methodus altera Viri praepo-
ten-

tentes! non modo valde horribilis est, et periculosa simul Matri, sed etiam infanti maxime dubia: immo incerta admodum utrique. Quoniam, capite incuriato, nemo, quamvis expertissimus, in initio detegere potest, utrum foetus vivat, nec ne?

Si mortuus esset, uncum adigere liceret, sed in tam dubio, et incerto rerum statu Viri Perillustres! quis per Deum precor! dummodo conscientiam et experientiam habet, miseram matrem crudelissimae huic chirurgiae exponet?

Verum esse equidem fateor, sectionem caesaream aliquoties successum habuisse, etiam eandem matrem non semel, sed saepius

V

ser-

fervatam fuisse hac iterata encheiresi. Certum autem etiam est, longe maximum numerum cum horribilibus symptomatibus periisse.

Sed quid, quaeso, continget, si Medicus, ut famae propriae consulat, ad crudelem illam, et horribilem curationem concludere non audet: vel, quasi vero propter conscientiam suam scrupulosam, ut uncum lethalem adhibeat non satis habeat confidentiae? Tunc certo certius moritur infelix mater, postquam non modo plures horas, sed plures dies sine ulla remissione vehementer, et frustra excruciatam fuit, moriturque tandem pleno cum utero, et tenelli infantis sepulcrum fit hor-

horrendum! sed utinam hic foret miseriarum finis! Infelix viduus interea, saepe plurimorum liberorum pater, perdit amabilissimam conjugem una cum foetu, atque post tot funestos casus, post tot dolores, angoresque tristissimos, et animi ineffabiles aegritudines propter irritam spem, postquam tantas desperationes suis oculis conspexit, tandem se, natosque suos orbos videt matre carissima, et in luctuosissimum demersos dolorem!

Interea Viri Praepotentes, nondum hucusque ullum aliud praesidium cognitum, vel saltem nondum experientia comprobatum est; Chirurghi, quamquam lubenter artis suae po-

moeria in salutem hominum extendere conentur, metu retinentur: Cedunt prudentiae politicae, neque satis audaces sunt, ut aliquid novi moliantur, etiam licitum non est vitam vel sanitatem praegnantis periculo exponere, etiamsi necessitas urgeat, quamdiu exempla desunt, quibus curationem adhibitam defendere queant. Ars igitur imperfecta manet, et speciosa illa prudentia, atque fulgentissimus ille amor sociorum, interea vitam plurimarum matrum, et infantum perdit, evaditque omnium horribilissima crudelitas.

Nihil igitur superest Viri Praepotentes! quam quod in capite damnatis feminis talia institua-

mus

mus experimenta. Exempla etiam ad manus sunt, quibus comprobari potest, Principes ingenio acuto pollentes vitam concessisse iis, qui, postquam encheiresin experimentalem subierant, cura et solertia medicorum sanitatem receperant. Ita Galliae Rex Ludovicus Undecimus (a) permittit, ut ex consilio medicorum, Chirurgorumque Parisiensium, in quodam *Franc Archier* ad mortis supplicium damnato, sectio calculi experimento confirmaretur. Unde non modo intra 15 dies fuit sanatus, sed et vitam et praemia retulit. Regi illi honos competit chirurgiae hujus, quae non modo ejus per-

V 3 spi-

(a) Encycloped: ib. p. 410.

spicacia in usum fuit deducta, sed aliquot millenis per universam Europam vitam servavit.

Insitio variolarum, cujus felices effectus multi e Vobis Praepotentibus incarissimis suis tum Uxoribus, tum natis mirati fuistis, Londini primum sub auspiciis Britanniae Regis, 9 Augusti 1721. infex capite damnatis, tribus viris, et totidem feminis comprobata fuit, qui omnes 6 Septembris subsequente integram sanitatem, et ex carcere dimissi libertatem recuperaverunt. Sapiens illud Augustissimi Regis consilium quot non millia honestorum atque Ingenuosorum hominum vitam conservavit; et
 contra

contra multiplicia ex variolis naturalibus saepe oriunda horribilia mala defendit ?

Talia et tanti momenti exempla animum meum , Viri Praepotentes ! adeo incitarunt , ut ausus fuerim similem gratiam Vobis pro genere humano supplicare.

Incoeptum meum tamen audax non fuit , et expectatio mea non omnino caruit probabili et felici successu.

Chirurgia haec desideratur , ut ossa pubis in hac punienda femina a se invicem secentur sine ulla laceratione vel destructione partium externarum , et sine ulla partium internarum periclitatione. Et , ut separatione hac tale concilietur petri osseae

osseae spatium, quo, si requiratur, in posterum foetus in aliis tuto excuti, et parturientes sine vitae periculo feliciter adjuvari possint.

In principio possibilitatem et eventum hujus curationis in emortuis feminis cum recenter natis, similiter emortuis, examinaui, et omnia votis meis satisficientia reperi. Haec tamen sola non sufficiebant, 8 Junii 1769. Experimentum cepi in viva porcula, ejus ossa pubis sectione divisi, et animal 16 Junii, jam jam summo cum gaudio sanatum vidi sine vitio remanente, neque in incessu, neque in partibus genitalibus. Bene saginatum maclatum fuit mense decembris et a me industriose

striose examinatum, atque integrum repertum fuit: possideo adhuc dum haec ossa pubis, quae adhibitis, debita cura, fasciis etc. exactissime concreta et sanata sunt.

Interea, quod in animali felicem habuit successum, infaustum habere posset in homine. Quaestio praecipua in eo sita est, *num ossa pubis in viva femina sectione sufficienter a se invicem separari queant? num sanabile sit vulnus? quo tempore? et quibus cum vitiiis remanentibus?*

En Viri Illustres! experimentum, quod ad periculum, et horrendum sectionis Caesareae dolorem, atque lethiferum uncum

evitanda, tanto ardore capere cupio in damnata!

Si, quod ex animi sententia opto ut nunquam accidat, moritur, sine infamia morietur, et in commodum generis humani: si sanationem recipit, quemadmodum probabile est, etiam benignam vestram clementiam grato animo recordabitur semper: illa enim, quae turpem et dolorificam mortem meruerat, saluti aliquot millium feminarum et infantum immolatur sine multo dolore, et sine vitae jactura!

Gratiosa interlocutio vestra pro hac femina, nomina vestra, Viri Illustrissimi! apud feros nepotes immortalia, et gratissima reddet. Vos occasionem favo-
ra-

D. VAN GESSCHER. 163

rabilem praebebitis Celsissimo Principi, ut, emendatione praecipuae hujus chirurgiae encheirefis, aliquot mille conservare queat. Vos denique in infinitum angebitis reverentiam, quam venerabundus me totum Vobis devoveo.

Dabam Groningae a. d. 18 Junii
1770.

PETRUS CAMPER.

Serenissimus Princeps, si non erro, criminalem hanc causam non ejus indolis censuit, ut gratiam rogatam concedere potuerit, sed confirmavit sententiam a Praepotentibus Supremae Curiae

X 2

Con-

Consulibus latam: Infelix igitur mense octobris 1770. solito loco fuit decapitata!

Ea ratione mortis supplicium, juxta leges hujus Provinciae bene meritum, adhucdum levius redditum fuit, et hac vice nobis impossibile fuit nostro gratificari desiderio.

Intelligis facile Vir Eruditissime! basin meae propositionis hac inniti experientia; quod Natura ipsa nos doceat separatione officum pubis insignem dilatationem, et spatium pelvi conciliare.

HIPPOCRATES *de Nat. Pueri*
(a) jamjam animadvertit in primiparis

(a) FOES. Tom. I. p. 247. 50. Ex puerperis autem praecipue laborant, quae primos partus experiuntur, eo quod doloribus

paris ossa pubis a se invicem ducunt. DIEMERBROEKIUS idem in egregia dissertatione (a) demonstravit. Et nuper separationem ossium pubis et Ilium tam abunde et evidenter confirmavit Celeb. LOUISIUS (b) ut reliqua argumenta prorsus superflua haberi queant.

Non possum tamen non, quin experientiam propriam adijcere debeam. Non tantum Amstelædami (c) sed Groningæ hanc laxationem et separationem ossi-

X 3 um

ribus non assueverint, et totum quidem corpus dolor occupat, præcipue vero Lumbos, et Coxendices, quæ ipsis deducuntur.

(a) Lib. 9. C. 16. p. 552.

(b) l'Hist. de l'Acad. de Chir. Tom. IV. p. 63.

(c) Verhandeling: voor MAURICEAU ib. p. 7. §. 1.

um pubis a se invicem, atque
 ossum ilium ab osse sacro 15
 Aprilis 1767. Auditoribus meis
 maxime sollertibus, MUNNIKS,
 ALLARDI, De BUSCH et
 VERSTER in juniore mox post
 partum emortua femina demon-
 stravi; deinceps idem in alia
 emortua puerpera mense De-
 cemb. 1767. publice in Theatro
 Anatomico exposui.

Exempla haec fortasse nondum
 convincere poterunt adversarios
 nostros? sed, consulant veritatis
 semper studiosum MORGA-
 GNUM (a), qui eandem illam di-
 ductionem expertus fuit in emor-
 tua puerpera, saepius ante foetum
 enixa.

(a) De sed. et caus. morb. Lib. 3. Ep. 48.
 §. 44. p. 242.

enixa. Ulterius progrediens magnus ille Vir forma quaestionis proposuit (a), si non haec relaxatio, quia toties obvia est, omnino naturalis habenda sit? pedetentim in praegnantia hanc relaxationem jamjam incipere judicat, quia eam in diversis feminis exploratione (b) reperiit.

Si

(a) ib. p. 243.

(b) Licet ingentem numerum gravidarum exploraverim praesertim Londini cum Celeb. SMELLIO ad situm foetus in utero determinandum, tamen nunquam hanc laxitatem expertus sum, fateor me non ex industria tum temporis ad eam attendisse: sed Groningae. 1 Julii 1773. duas examinaui, unam octo menses quarta vice, alteram fere novem menses secunda vice gravidam, sed nihil profus detegere potui, sive stantes, sive decubientes exploraverim, ossa pubis firmiter inter se videbantur unita: etiam dolorificum ipsis erat hoc examen.

Si summi hujus senis auctoritas non sufficit, eam HARVEI, HUNTERI, et HALLERI(*a*) propono; vel Illustr. Baronis VAN SWIETEN, popularis nostri auctoritatem in medium fero, qui fatetur (*b*) se in Nobili femina postero die post partum mortua hanc separationem manifeste reperisse.

Natura igitur si in partibus difficilibus hac utitur via, cur eam non sequeremur? Inventum novum autem quomodo comprobabimus nisi prius in cadaveribus experiamur? quomodo persuaserimus de ejus praestantia, quamdiu possibilitatem in vivo animali
non

(*a*) Elem. Physiol. Tom. VIII. p. 435.

(*b*) Comment. in BOERH. Tom. IV. p. 539. in §. 1316.

non demonstraverimus, dein in capite damnata confirmaverimus?

Spe felicis exitus incitatus nullis pepercit sumptibus tum ad omnis generis instrumenta mihi comparanda, tum ad varia cadavera obtinenda, etiam ad viva animalia acquirenda: deficit solummodo experimentum maximi momenti in femina viva captum, quod in mea potestate non erat. Nunquam interea hanc encheiresin et curationem legitimam judicabo nisi cum emolumento et fausto successu super capite damnata fuerit instituta.

Objicitur, periculum laedendi vesicam urinariam in parturiente magnum esse, praecipue si alte

Y

su-

supra os pubis ascendens lotio permulto expansa est: sed quid impedit, quo minus evacuetur lotium fistula argentea incurva viris inserviente, et nullo modo fistula feminis adaptata? ex industria catheterem masculinum adhibendum esse determino, quia altius supra os pubis demitti, et ideo commodius applicari potest.

Supra medium ossium pubis locum nullae omnino partes sitae sunt, quae hac separatione damnum capere vel efficere queunt; sunt enim vel tendineae, cartilagineae, vel ligamentosae. In sectione Caesarea partes longe nobiliores laeduntur nec minus tamen succedit haec curatio.

Hic haemorrhagia haud magna
lo-

locum habere potest, et quae contingit se foras evacuat; hic neque hernia intestinalis, neque strangulatio intestinorum accidere potest, quae tamen Caesaream sectionem toties lethalem redderunt. Ut brevis sim, nervi ipsi non laeduntur, neque musculi, nam clitoris integra manet.

Maxima obiectio haec est, quod ossa pubis non inter se conglutinentur, sed et hanc experimento in sue instituto expedi.

Objiciunt aliqui, casus dari, in quibus sectio Caesarea absolute necessaria esset, quemadmodum in arctis et male formatis pelvibus, vel ubi magnae sunt exo-

Y 2

stoses,

stoses, qualem PINAEUS (a) mortem feminae Parisiis attulisse observat, addens simul se os pubis simili tumore affectum dono dedisse PARAEO ; argumento haec impedimenta non esse rara. In his circumstantiis autem sectionem synchondrosis ossium pubis non proposui ; sed, quem admodum valde perspicue determinavimus, in ijs casibus, ubi caput infantis incuneatum est intra bene formatam et naturaliter constitutam pelvim, in quibus Chirurgus foetum destruere cogitur ad servandam matrem, vel sectionem Caesaream instituere. In quo casu vera quaestio haec est, *si non haec dissectio minus peri-*

611-

(a) Op. Phys. et Anat. Lib. 2. C. 5. p. 109.

culosa habenda sit tum contemplatione tum experientia in sue comprobata?

Id semper verum esse reperies, novitatem etiam expertis, maxime tamen imperitis, molestam esse: juxta meam propositionem Natura sola adjuvatur scopo valde salutari, ut mater, et partus conserventur modo maxime rationali et probabilissimo.

Fortasse etiam objicient aliqui, ligamenta, quae ossa pelvis ligant, adeo esse robusta, et synchondrosin inter ossa pubis adeo fortem, ut foetus nullus capite suo haec a se invicem diducere queat, etiamsi dolores ad partum admodum urgeant.

Sed cadit sponte objectio, quia

PINAEUS (*a*) jamjam animadvertit ligamenta etiam ante partum emolliri et relaxari, adeo, ut fibrae cartilaginum aequae atque spongia affluxu humorum eorsum a Natura derivatorum sese dilatent, longiores evadant, et instar cuneorum ossa pubis a se invicem diducant.

GULEMAEUS etiam ex **LOUISII** (*b*) suffragio arbitratur separationem ante partum fieri. Observatio similiter ab Expertissimo **SMALLOT** (*c*) **Clar. SMELLIO** communicata confirmat, octavo graviditatis mense ossa pubis in praegnanate quadam
laxa-

(*a*) ib. Lib. 2. C. 6. p. 114. (*b*) ib. p. 73.
(*c*) p. 87.

laxata, et post partum iterum tota sanata fuisse.

Interrogamus quare pulposa et elastica substantia, quam probavimus (a) similem esse illi inter veteras sitae, se dilatare non posset eodem modo, quo illa vertebrarum nocte, quo tempore haec dilatatio nos proceriores reddit, et tanta vi vertebrae a se invicem diducit, ut integrum pondus trunci nostri tempore matutino ferant, ad minimum per aliquot horas? et quidem eo magis, quoniam ex vacuis discimus etiam ligamenta sacro ischiadica sua sponte, diu ante dolores ad partum sese extendere et concava fieri. Et apud

(a) Demonstr. anat. Pathol. lib. 2. p. 2. §. 3.

apud feminas uteri ostium, et genitalia summa Optimi Creatoris providentia aperiri sua sponte, idest a causis internis, affluxis humoris mucosi modo jamjam a PINAEO proposito, et non a foetu?

Quemadmodum post partum omnes hae partes iterum sponte coarctantur, et pristinam vim recuperant, ita et ligamenta haec omnia pelvis ossa a se invicem diducta denovo inter se ligant. Atque in hac re aequae naturales, quam artificiales separationes nimias adjuvabimus, ancillabimurque Naturae, fasciis scilicet, aliisque praesidiis, quae omnia ars abunde suppeditat.

Concedent quidem, id successum

sum habere posse, si relaxatio inter ossa pubis solummodo locum haberet, et ossa ilium a parte interna non diducerentur, sed objicient adversarii, si etiam ultimum contingeret, claudicantem fore inevitabilem, et multa alia prava symptomata inde necessario esse secutura.

Non negamus, ossa ilium etiam relaxari posse in proposita encheiresi, sed id quoque evenit in partu difficili: PINAEUS (a) enim illud non tantum fortiter urget, sed comprobatur exemplo infemina 24. annorum, quae 10 Die post partum mense februarii 1579. suspendio necata fuerat.

Etiam nos nullomodo inficia-

Z

mur,

(a) ib. Cap. v. VI. VII. lib. II. p. 107.

mur, aliquando debilitatem in
 incessu, etiam claudicantem inde
 oriri posse. FABRICIUS ab
 AQUAPENDENTE (a) eni-
 testatur se in propria uxore laxi-
 tatem ossis ilium observasse, in
 aliis imbecillitatem, et claudica-
 tem.

Duarum feminarum exempla,
 quae VERDIERIUS adfert,
 etiamsi claudae remanserint post
 partum difficilem, rem non clare
 probant, seu potius me non pe-
 nitus convincunt, laxationem os-
 sium ilium unicam fuisse causam.
 BAREUS etiam observationes
 similes prodidit, atque ipse clau-
 dicantem post partum vidi in fe-
 mina, cujus Historiam Clar.
 VAN

(a) obs. chir. Cens. 6. obs. 30. Et Loui-
 sius ib. p. 75.

VAN DER HAAR egregie (a) descripsit; sed in omnibus his simul metastasis post tantes febres claudicantis causa esse potuisset.

Clar. LOUISIUS magno jure urget, oportere ut fascias excogitent Chirurghi, quibus laxationes has restituant. Interea, si encheiresin, a me propositam cum aliqua attentione legisti, animadvertere potuisti, eas a me praevis propositas, et in porcula adplicatas fuisse.

Quaestio jam haec est, num FABRICIUS, vel alii unquam ad eas attenderint, vel simile quid adhibuerint? Persuasus ta-

Z 2

men

(b) *Haarl. Verband.* VIII. Deel I. Stuk. p. 307. praecipue. p. 330. 331.

men sum, quod his fasciis externe injectis subito admodum ossa pubis disjuncta persanassent, quia simul feminas supinas collocare, possumus, et ita majus procurare commodum. Quod tamen, licet in porcula locum habere non potuerit, sanationem non impedit: e voto enim successit.

Didici interea, aliquos, quibus propositio mea communicata fuerat, hanc difficultatem movisse; ac si casum, in quo haec encheiresis necessaria foret, non satis clare definivissem, seu, ut clarius me explicem, ac si nulli omnino dari possent casus, in quibus Forceps SMELLII vel Vectis ROONHUZIANUS cum successu non posset applicari, at-

atque ideo Sectionem ossium pubis tantummodo locum habere posse, ubi pelvis praeter naturam esset coarctata.

Dicere tamen non erubescō, me probe scire, ubinam SMELLII forceps usu venire possit? ipse enim, dum 1752. Londini eram, eas delineavi tabulas, quae forcipis applicationes dilucide exponunt. Meum inventum erat eas catagraphice depingere; testatur etiam Magnus ille in Arte Obstetricia Chirurgus in sua praefatione (a) se in iis a me fuisse adjutum. Sed simul experientia edoctus novi, idque mihi etiam a Cl. HUNTERO fuit confirmatum, dum de forcipis usu dis-

Z 3 pu-

(a) A Set of Anatomical Tables. etc. p. 1.

putaremus, casus dari, v. c. ubi caput oblique orae pelvis immobile inhaeret, et alios, in quibus forceps nullum usum praestare potest. In eo casu R. BOOM *Amstelædani* duas parturientes, cum suis foetibus a morte vindicare non potuit, argumento, etiam Vedem Roonhuzianum in his nihil efficere potuisse.

Celeb. etiam CHAPMANUS, qui adeo peritus erat in adhibendis laqueis, et in applicatione forcipis cum una parte more Roonhuziano, vel cum ambabus, aperte fatetur (a) neque unum neque alterum ex his praesidiis usum venire posse, nisi dum

ca-

(a) *Treatise ou Midwifery* p. 17.

put profunde intra pelvim situm est. Testatur quoque FIEDLING OULD (a) circumstantias dari, in quibus forceps nullum omnino usum habet.

DE VENTERUS (b), licet instrumentorum inimicus, declarat tamen in vehementibus incunationibus, ubi omnia praesidia ad matrem servandam frustra tentata sunt, cum foetu, ac si mortuus foret, esse agendum, et protinus extrahi debere. Jubet igitur (c) ut caput ejus instrumento non nimis acuto aperiatur, cerebrum extrahatur, et calvaria integra evacuetur; expressis verbis insuper monet, foetum (d) in hoc casu,

(a) p. 157. (b) Append. p. 414. Edit. 1746. (c) ib. p. 415. (d) ib. p. 417.

casu, *ut mater servetur, sive vivum, sive mortuum, instar mortui esse tractandum.*

Sed id etiam parum juvare potest in aliquibus casibus; contingit enim, ut, evacuata calvaria, et ossibus verticis prudenter extractis, infantis facies et corpus moveri nequeant, nisi cum incredibili labore, unde tantae saepe contusiones feminis accidunt, ut inde tandem moriantur.

Nemo, Clariss. P. de WIND excepto (a) animum adeo habuit generosum, ut haec omnia fateri aperte ausus fuerit.

Omnia haec accidentia locum habuerunt in mortuis aequae atque

(a) Geklemd hoofd gered p. 8.

que in vivis foetibus, cet. Unde patet, etiam in iis casibus, ubi pelvis ampla et bene constituta fuit, vehementes illas incuneationes locum habere posse, quae vel capitis aperturam, vel uncum, vel sectionem caesaream requirunt, vel matri, aequae ac foetui exitiales sunt.

Fateor equidem, aliquando caput, licet magnum, forcipe adeo amplecti posse Chirurgum, et pedetentim protrahendo id ita finire et elongare, ut pelvimi tandem transire queat: sed id non semper possibile est. Nam in multis casibus forcipem circa caput disponere non valet medicus; etiam vecte, seu forcipis uno crure aliquando caput di-

A a

mo.

moveere non potest, multo minus protrahere. Quid igitur? Nihil restat, quam ut matri venter aperiatur, vel foetus unco extrahatur, vel ut propositio mea tanquam media via in usum recipiatur, et approbetur!

Nam ita agere, quemadmodum LA MOTTE (a) praecipit et tamdiu cunctare, donec foetus vitam amiserit antequam uncus adhibeatur, aequo certo, si non vehementer erro, mortem infert, ac si protinus uncus tenello injiceretur.

Alii perhibent se nunquam uncum usurpasse, quam ubi foetus mortuus erat, quod quidem lau-

(a) Traité des accouchemens. Liv. III. chap. xx. obs. 244. p. 346. expresse, etiam obs. 187. p. 265. reflexion.

laudabile est, sed argumentum contra nostram propositionem non suppeditat. Quaestio enim haec inde oritur, utrum certo, et semper mors foetus dijudicari possit? LA MOTTE fatetur se bis adeo infelicem fuisse, ut infantis caput aperuerit, qui natus signa vitae superstitis dabat; etiamsi unus intra 30 horas nullum signum vitae dedisset, et ille, ut certior esset, collegam suum *Rosier* in auxilium vocasset, qui similiter foetum mortuum iudicabat.

In altero foetor, propter gangraenam genitalium parturientis, tantus erat, ut omnia reliqua mortem infantis certam redderent. Interim caput infantis scalpello suo aperiebat, li-

A a

2.

be-

berabatque ex repagulis maternis, qui adhucdum vivebat (a), et quidem tamdiu, ut sacro S. Baptisma accipere potuerit!

Foetor itaque etiam certum mortis signum non est, et minus, quia ex III. SWIETENII suffragio (b) a sanguine putrescente oriri potest; seu, quemadmodum MAURICAEUS (c) animadvertit, parturiens gemellos utero gerere potest, quorum unus mortuus foetorem exhalat dum alter vivit.

Difficillimus proinde labor hic est, atque in hoc cardine tota res vertitur, determinare utrum
foetus

(a) La Morte ib. obs. 346. p. 517.

(b) Tom. IV. p. 551.

(c) Malad. des F. Grosses. Tom. I. Liv. 2. ch. 12. p. 209.

foetus revera mortuus sit, dum caput profunde intra pelvim, et in ipso ostio uteri undique constrictum haeret?

DE VENTERUS: Ingentis experientiae Vir, et magnae auctoritatis apud omnes nationes, (a) aperte fatetur, id esse incertum, et omnino dubium. Etiam non veretur id exemplo comprobare. Excutebat certo quodam tempore laqueo, ruditerque tractabat infantem, quem, quoniam 48 horarum spatio nullum motum ediderat, mortuum iudicabat: foetus tamen ille clamore, simul ac natus esset Deventerum in admirationem rapuit, moriebaturque aliquot dies post.

A a 3

ex

(a) Cap. 52. p. 224.

ex impressionibus, quas capiti infantis attulerat.

Ex industria aliorum observationes transeo, testimonia Virorum tantae experientiae, virtutis adeo eximiae, et pietatis, sufficienter nos convincere debent, casus dari, in quibus peritissimi erraverunt, et adhuc dum errare poterunt.

Propositum meum proinde tum locum habebit, quando caput immobile haeret, licet pelvis naturaliter constituta sit, et quando non certo de morte infantis constat. Probabiliter quoque in aliis circumstantiis utile foret, quemadmodum ubi pelvis moderate arcta est, parturiens distorta est, cet. FIELDING OULD
verbi

verbi gratia foetus Caput a trunco non divulsisset, si ossa pubis a se invicem separasset; et sic de ceteris.

Praeter animadversiones criticas a quibusdam Medicis factas, et nisi fallor sufficienter solutas, aliquae a Juridicis fuere propositae: inter alias, *utrum Princeps jus aggratiandi etiam illimitatam habens gratiam, seu condonationem, conditione stipatam dare possit?*

Respondeo id neutiquam licere, quia contradictionem involveret; gratia enim seu condonatio est indivisibilis, et gradus in mortis vel vitae determinatione non admittit. Sed eo sensu propositionem meam Curiae Supremae

premae Justitiae non obtuli, et multo minus consensum a SERENISSIMO PRINCIPE rogavi.

Rem ita concepi, Principem, Jus aggratiandi habentem, sententiam circa mortis supplicium latam suo consensu posse confirmare, et finire, ut reliqua progrediantur modo ordinario. Sed eum, antequam sententia ipsa excutiat, ut generi humano insigne tribuatur emolumentum, concedere posse, et jubere, ut Capite damnatae, quemadmodum in casu memorato, Curatio Experimentalis proponatur cum plena potestate hanc eligendi vel declinandi, sed ea conditione, ut si vitam servasset plenariam adipisceretur gratiam.

Eo

Eo in casu gratia non est conditionalis, nam optio conceditur damnatae, quae sanata, et vitam conservans non propter gratiam ipsi concessam, sed propter consensum, quem huic Experimento dedit, poenae remissionem adipiscitur: in quo casu poenae excusatio praemium est, et remuneratio suae submissionis, et nullo modo gratia, seu criminis excusatio.

Ea conditione *Franc Archier* Parisiis, et *sex Inoculati* Londini poenae remissionem acquisiverunt.

Serenissimus etiam Princeps Arausionensis nullo modo videtur aliquid absurdi in mea propositione animadvertisse: nam

Bb

pla-

placuit Celsitudini suae haec inferere in suis gratiosissimis litteris.

” Quod attinet ad propositionem
 ” *Medicinae Professoris* CAMPER,
 ” spectantem praedictam deten-
 ” tam, et Vestrorum Praepot: lit-
 ” teris adnexam, non possumus
 ” non quin summopere compro-
 ” bare debeamus laudabilem ar-
 ” dorem hujus Professoris circa
 ” curationem, quam generi Hu-
 ” mano utilem esse posse censet;
 ” sed considerato statu Causae
 ” detentae, ad quem propter
 ” appellationem a Procuratore
 ” Generali intentatam, et a
 ” vobis Praep: admissam in pri-
 ” mo instantia nunc deducta
 ” est, non potuimus neque ea-
 ” propter, neque alias ob rati-
 ” ones

„ ones subjectum hujus proposi-
„ tionis Nostris subjicere delibe-
„ rationibus cet.

En Vir amicissime! rem inte-
gram cum omnibus suis circum-
stantiis explicitam! Rationes
cunctae, quae me ad propositio-
nem hanc faciendam impulerunt,
et quas abunde hic addere non
abs re putaveram, facile Te, et
omnes Lectores, quorum animi
studio partium non tenentur, do-
cebunt, quomodo objectiones
ardore tam iniquo, et atrocita-
te tanta a quibusdam motae, le-
vari queant, et quanti momenti
fuerint haec experimenta, adeo
ut nullus dubitaverim, quin ab
omnibus aequis rerum aestimato-
ribus comprobentur.

Bb 2

Ne

Ne autem unicuique has explanationes, et solutiones dare coactus esses Epistolam hanc typis impressam ad te misi. Accipe eam benevole et tanquam observantiae meae tesseram, accipe etiam, quaeso, gratias summas, quas tibi habeo pro laudabili ardore, quo famam meam contra invidorum morsus defendere placuit. Neutiquam illa majoribus viribus defendi potuit quam a Te, cujus summa merita in Re Chirurgica omnibus nota sunt; nunquam majori cum ardore quam a Te, qui nunquam, quod praeceptoris tuo debebas, neglexisti.

Perge igitur in his laudabilibus conatibus! honorem urbis, qua natus es, adauge, et celebri-

D. VAN GESSCHER. 197

britatem tuam, quam variis scriptis tanto jure adeptus es!

Semper ero cum sincero, et grato animo Vir Expertissime!

Tui cultor devotissimus

Groningae a. d.

xx. Junii

1771.

PETRUS CAMPER.

Bb 3

P. CAM-

1911

and in the year 1911
the number of cases of
diphtheria was 100

and in the year 1912

and in the year 1913

and in the year 1914

P. CAMPER

**Animadversiones Criticae
In Illustrissimi**

G. L. B. VAN SWIETEN

**COMMENTARIA
DE VARIOLIS**

IN USUM

**Medicinae Studiosorum
Academiae Groningo
Omlandicae.**

MDCCLXXII

REPERTORIUM

der Medicin
in Wien

PHARMACOPŒA

1827

1827

1827

1827

1827

1827

1827

P. C A M P E R

Animadversiones Criticae
in Illustris.

G. L. B. VAN SWIETEN

Commentaria

DE V A R I O L I S.

Auditores Nobilissimi, sollertissimi!

Desiderastis a me, ut ante dis-
cessum meum de morbis cuta-
neis dissererem, auscultavi, et
inter eos Variolas primas tenere
ostendi; atque ea opportunitate
quicquid de hoc pestilentiali
morbo ex aliis collegeram, aut in
praxi mea videram, vobiscum

Cc com-

communicavi, etiam has qualescunque in Ill. van SWIETEN animadversiones, quas utpote in vestrum commodum natas, Vobis dico et dedico.

Nostis me, dum eas proferebam, semper ea cum reverentia Eximium hunc Medicum tractasse, quae ejus meritis in universo studio medico debetur, et quam cuique tribuere soleo.

Urgebat tamen officii mei ratio, ut errores, et contradictiones exponerem, quae in ejus eximio opere super hoc morbo reperiri videbantur: id enim summe periculosi habent Illustrium Virorum errores, ut contagii instar se spargant, et postmodum
non-

nonnisi difficulter , si unquam radicitus extirpentur.

Has igitur meas examine animadversiones sine ulla praejudicata opinione: nolo enim, ut in verba juretis magistri, nolo ut imit, emini, sed ut nobili ambitione incitati Praeceptorum tuo antecellatis, veritatis semper memores.

Dissertatio, ad Acad: Reg: Scient: Tolosae missa ansam prae-buit his adnotationibus, eam ad umbilicum per duxeram paulo ante finem anni 1771. Satisdiu igitur antequam Ill. SWIETENII Tom. V. publice distrahebatur, prodiit enim aestate anni subsequens 1772. Ingenti tamen desiderio flagrabam, ut cer-

to noscerem , quid non tantum de hoc morbo , sed de Infitione praesertim , meditatus fuisset Vir Illustris ?

Gaudebam Medicum tantae celebritatis suis observationibus , et animadversionibus simplicissimae meae methodo , licet ab Acad. Reg. Scient. Tolosana communi suffragio comprobatae , auctoritatem et pondus addidisse , Infitionis enim historiam in praefatione describens evidenter demonstrat , praeparationem omitti posse sine noxa , remedia esse supervacanea , et cibos cujuscunque generis sine incommodo concedi posse aegris ; modo iis assueti sint. **Contra BOERHAVIUM** senes non minus facile quam juniores

niores morbi vim ferre , cet: Salivationem , faciei , manuum pedumque tumores a multitudine papularum seu pustularum mecum deducit et plura alia , quae singula enumerare nolo. Sed e contrario circa insitionis emolumenta , circa remedia et alia , ita ratiocinatur , ut argumenta ejus severiori examine digna censeam.

Agit Ill. Auctor ex industria de Insitionis origine , et commodis a p. 142. ad 150. sed , ut emolumenta insitionis evertat facilius , statuit p. 143. se nunquam neque ex suis diariis , neque ex Viennensibus indicibus numerum morientium a Variolis rite determinare potuisse , quoniam mortuorum , quidem , sed eorum ,

Cc 3

qui

qui hoc morbo decubuerant, numerum eruere non potuit. Potuisset tamen mortuorum numerum indicare, ut de strage, quam pestis haec Viennae facit alio modo judicare possemus; potuisset ratione habita omnium civium excognito numero mortuorum probabiliter determinare hunc numerum. Sed, placuit ipsi potius subjungere Indicem paucorum quorum numerus certo constare potuit, scilicet eorum, qui in schola militari Viennensi, in collegio Theresiano, in Orphanotrophio, Domo pauperum et in Nosocomio Pasmaniano naturales variolas passi erant. p. 145. quorum numerum fuisse 355. notat, e quibus tantummodo 7. perierunt.

rierunt. Inter eos autem proprium filium numerare debuit, qui unus ex 30 fuit. *Concludis* ex hac exigua et vix memorabili tabula tamen, *Viennae periculum tantum non esse quam ubi*, ex 50 enim solummodo unus mortuus est; *durumque esse propter leve discrimen sanum hominem exponere periculo ex insitione fecaturo!* Ego autem e contrario p. 4. non ex 50. unum tantum, sed 12. petiisse statuo, seu ex. 13. duos, vel ex 4. unum! quanta differentia? consentientibus tamen summis medicis supputationem feci, et hanc proportionem determinavi.

Ipse ex quatuor filiis eodem tempore inopinanter A. 1761. con-

contagio correptis , natu minimum lugeo. Meminique Parentes meos ex octo infantibus duas filias hoc terribili morbo perdidisse. Ubique similia occurrunt. Sed cedamus Illustr. SWIETENIO ex 50. tantum 1. mori. Constat hodie ex 4679. inoculatis (p. 4.) unum tantum fatum subiisse. Ergo juxta SWIETENII hypothefin numerus mortuorum , si naturali morbo fuissent correpti, eſſet 93. qui ſane haud exiguus eſt, et ideo magis conſpicuus , quia inſitione ſervari potuiſſent 92. Sed videamus ulterius utrum periculum Viennae magnum an exiguum ſit ?

Igitur , ſi Viennae darentur 100.000. Cives , et quemadmodum

dum demonstravimus (p. 37.) ex 100. regulariter 5. morbo apti non essent, tantum afficerentur 80.000. e quibus Juxta SWIETENIUM moreretur $\frac{1}{50}$. adeoque 1.600. an non hic numerus ingens est obsecro? et quidem eo magis, quoniam insitione servari potuissent ad minimum 1.578. Nonne et inde, patet insitionem, seu artificiales Variolas, naturalibus multo esse benigniores? Sed objicietur, non eodem anno omnes affici, recte; si spatio 10 annorum id contingit, nonne singulis annis naturalibus praeter necessitatem 157. interirent? an Patriae, an Civitati indifferens esse potest, utrum tantum numerum perdat, et saepe ex optimis

D d

ci-

civibus, quos probabiliter conservare posset? an quidem in tota medicina remedium datur, quod tantam polliceri potest efficaciam? quid non moliuntur Batavi, et eorum exemplo Vicinae nationes, ut ex submersis aliquot restituant? quantum eorum est gaudium ubi per late extensam patriam 5 vel 10 conservant? quantum non foret, si aequae tuto 157. Patriae singulis annis reddere possent? sed progrediamur ulterius, quod non emolumentum inde sperandum 100. annorum spatio? 15.780 servarentur, etsi ad natos respicimus, quos tam ingens numerus hominum produceret, vix quantitatem verbis (a) exprimere

(a) Si modo quatuor generationes in uno
foe.

mere valeremus. *Concludo* itaque,
Discrimen adeo leve non esse VI-
ENNAE, quam quidem Ill. van
SWIETEN statuit!

Commentaria autem sua con-
 scripsit, antequam DIMSDALE-
 US, GATTIUS, et WAT-
 SONUS observata sua publici
 Juris fecerant; et si verum fateri
 volumus, statuere debemus op-
 timae methodi Variolas inserendi
 epocham eo tempore, quo Im-
 mortalis DIMSDALEUS hanc
 artem emendavit, atque tanto
 cum successu exercuit. Hoc

D d 2 ipse

saeculo statuimus, et ex singulis conjugis
 quatuor infantes; numerus infantum foret
 363. 400. et 15. 780. summa omnium
 3.79.180.

ipse posuit (a) in mense Januarii
Anni 1765.

Profundo interea silentio Ill.
SWIETENIUS hanc metho-
dum transit, ejus emolumenta
non modo non memorat, sed
stupendum numerum eorum, qui
ab hoc morbo sanati fuerunt, re-
ticet; magna autem ostentatione
citat illos infelices casus, qui
antè insitionis veram epocham
contigerunt, et praecipue tales,
qui valde singulares etiam tum
fuerunt, nullum alium infinem,
quam ut ab insitione deterreat
juniores medicos, quemadmo-
dum a p. 145 ad 150. videre
est.

Etiam

(a) The present method of inoculating for the
small pox. 3. Edit. p. 79.

Etiā et haec non attingerem, dummodo cordatius egisset in *praefatione*. In cujus initio aperte *fateretur* se historiam Variolarum finivisse antequam ullus ex Augusta familia passus erat variolas; *seque* tum tantum *aliquid* *audivisse* de *Suttoniana* *methodo*. Cujus *successus* quidem *celebrat*, *sed non corrigit*, *non revocat*, quae tam abunde *exposuerat* in *commentariis* jam tum *impressis* *adversus* *Institutionis* *emolumenta*.

Oportuisset Virum Cordatum, qui suae auctoritatis conscius erat, candide, et aperte fateri, se ita sensisse eo tempore, quo nondum tot praeclara experimenta ab Illustribus in arte Viris capta essent. Potuisset consulere Celebrem IN-

GENHAUZIUM, qui Viennae tantam sibi hac Curatione famam jure merito comparaverat, de quo **BICKERUS** testatur (a) eum adseverasse **DIMSDALEUM** A°. 1769. 5000. infitionem tanto cum successu administrasse, ut nullus perierit!

Utitur et aliis stratagematibus, ut Medicos juniores, imperitosque, nam his solis scribit, ab infitione Variolarum deterreat: *Nempe, Hagae comitum prohibitam fuisse*, ac si ideo necessario noxia esset haec methodus! minime. Hodie addere possumis A°. 1769. etiam **ZWOLLAE** et A°. 1773. **LEIDAE** atque **AMSTELAE-DAMI**

(a) Tiffots, en Bickers raadgeving: s. Druk. P. 575.

DAMI prohibitam fuisse. Sed, an ideo *Institio* rejicienda foret?

Magistratus hi, securitati concivium suorum consulentes, recte, et laudabiliter egerunt. Nam scopus fuit praevenire, ne ab artificiali morbo reliqui cives praeter necessitatem adficerentur: vel, si jamjam epidemice grassaretur morbus, ne ulterius se spargeret, et perpetuus redderetur.

Nemo negare potest, aequè contagiosas esse artificiales quàm naturales *Variolas*; Et si non essent, tum certo certius eandem non haberent indolem, atque aegros certos non redderent, neque adversus contagium novum securos. **Magistratus** igitur recte facit,

facit, si vetat, nisi fieret in loco, vel Nosocomio in latissimo campo procul ab urbe sito, atque omnibus iis cautelis, quibus ad avertendam pestem utimur: vel consentientibus omnibus civibus.

Magistratus igitur hoc in casu variolarum insitionem non medicine, non moraliter, sed politice contemplatur, et recte agit. Negare enim non possumus Groningae, ubi magistratus, quia cives omnes, seu eorum praecipui insitioni favebant, hanc libertatem non limitavit, imprudenter multos egisse; quoniam, licet inoculati, templa et fora publica ingrediebantur, et infantes suos inoculatos ad publicas mittebant scholas, atque sic alios inconsulto huic

huic dirissimo exponebant contagio. Tali in casu nonne Magistratus bene, nonne ex officio ageret, si, vel insitionem prohiberet, vel illos, qui eam subierant, lege ex societate publica expellerent, donec sanati essent, et ab omni contagio immunes? memini Groningae a Consulibus vetitum fuisse Juris Consultis, ne inoeculati Curiam ingrederentur, aut causas dicerent. Omnes haec cautelae admodum laudabiles sunt: sed inde nullo modo legitime deduci potest insitionem medicae, aut moraliter consideratam, prohibendam esse, aut prohibitam fuisse.

Meo iudicio etiam insitionem parentibus obtrudere non licet,

E e

quia

quia consentientibus omnibus ex
 insititiis aliqui moriuntur. Gro-
 ningae tres mortui sunt: Rotero-
 dami hoc anno ex sex inoculatis
 unus: Sylvaeducis duo, quam-
 quam eorum omni prudentia
 curam habuerint medici. Pa-
 rentes igitur Jure merito decli-
 nare possunt hanc curationem,
 quia amor erga prolem non
 finit, ut sine necessitate appa-
 renti periculo exponatur infans,
 et quidem ex mera voluntate pa-
 rentum. Aliter res se habet, ubi
 iidem illi parentes in America,
 seu in Surinamensi regione, ali-
 quot centenorum servorum do-
 mini sunt, et insitionem admi-
 nistrari curant: nam, si ex 300.
 inoculatis unum perdere tenen-
 tur,

tur, indifferens ipsis est, quis inde moriatur, dummodo plures non perdant; suae enim in hoc casu possessioni, in alio amo-ri erga prolem consulunt. Argu-mentum III. SWIETENII ca-tenus igitur nihil probat.

Interea et hoc argumento utitur p. 145. *Neminem adeo oculatum esse, ut certo praedicere auderet, quales excitarentur variolae.* Quid in hac re praesti-terim p. 49. videri potest, etiam CI. BICKERI suffragium. Con-cedo febrem petechialem huc usque praedici non posse, quo-riam nexus inter illam et vario-las, quemadmodum p. 9. monui prorsus incognitus est. Sed eti-am et haec rara est in artificia-

libus: interea ex colore cutis judicandum, atque ex parentum constitutione.

III. SWIETENIUS ipse notat p. 41. Chineses summo periculo variolas sustinere, quod etiam mihi confirmatum fuit a Chirurgo, qui Indias nostras visitaverant. Inde mihi concludi posse videtur, ex his simulsumptis tuto iudicium ferri posse.

Subjungit deinceps p. 149. Recidivam post infectionem contigisse: sed nullam, adducit auctoritatem. Certum est filiam Nob. DRYFHOUT A°. 1755. frustra inoculatam A°. 1764. naturaliter (a) Contagium variolosum a marito accepisse. Sed hic casus tantum

(a) Haarl. Verhand. VIII. 2 stuk p. 263.

tum probat, infectionem non egisse, et imprudenter a Medico actum fuisse: est igitur crimen, non artis, sed professoris.

Si prima vice contagium insertum non agit, iterum repeti debet, non bis, vel ter, sed aliquoties. Si ex plagarum figuris, quas ideo Tab. II. ob oculos posui, Medicus hominem ad contagium ineptum dijudicat, tum desistendum, et adfirmandum, eum sine periculo conversari posse cum contagio affectis: ita egi cum aliquibus, et huc usque me non fellit expectatio. Ideo plagarum figuras et mutationes in omnibus aegris quotidie depingo, et forte hac in re aliquid praestiti, quod si non penitus novum, uti-

le tamen est, et fuit quam plurimis.

III. VAN SWIETEN insuper sibi ipsi contradicit; docet enim, et recte, artificiales prorsus ejusdem indolis esse atque naturales: aequae contagiosae, cet. Interea fortiter tuetur hanc sententiam, *neminem bis veris variolis affici. p. 10. 11. 12. 13. et 14.* non igitur afficietur de novo ab infectiis, modo bene ceperit contagium; quia naturalibus omnino similes sunt.

Si pluries inoculatus est aliquis, si plagae subito inflammatae, et versus octavum, vel nonum diem evanuerunt, absque ullo alio symptomate, tum adfirmare audeo: illum esse ex iis, qui

qui morbo non sunt opportuni, quales inter 100. quemadmodum p. 37. notavi, 5 reperiantur.

Credo me, licet illud audacter affirmare non audeam, ex ipso colore hominum hanc dispositionem ineptam dijudicare posse: nimis tamen peculiaris est, quam ut aliis ejus claram ideam verbis dare queam.

Dispositio illa tamen haereditaria non est: quemadmodum SWIETENIO p. 8. placuisse videtur. Nam Nobili viro colorem illum a me indicatum habenti, cujus parentes variolis laboraverant, insitionem bis administravi cum materia variolosa naturali, et artificiali; sine ullo effectu, nisi quod plagae, subito
in-

inflammatae, iterum evanescebant: eodem tempore ejus filius ac filia contagium infitione optime ceperunt, et paucas habuerunt pustulas, filia natu maxima vehementer variolis laboraverat; argumento, haereditariam non esse hanc dispositionem.

CI. SCHWENKIUS id procul dubio potius tribuere voluisset huic causae, quod jamjam in utero materno laborassent, etiam insciis parentibus, nati, atque ideo contagio post modum non essent opportuni (a). Nemini autem hanc hypothesein acceptam fore confido.

Ex his tamen tuto concludere licet, III. SWIETENII animad-

ver-

(a) ib. I. Stuk. p. 489.

versionem p. 8. *asse*, quia pauci
 infusione non efficiuntur, *nemini*
plena ab hoc morbo promitti posset
immunitas a vero omnino alienam
 esse.

Certitudo forte etiam ab Ill.
 Viro suspecta habetur, quia in
 multis nulla eruptio conspicitur,
 licet plagae inoculationis bene
 ceperint, rite progrediantur, et
 debito tempore febre variolosa
 corripiantur aegri. Inde tamen
 nemo, errorem in praedictione
 immunitatis oriri posse, defendet;
 quia Ill. SWIETENIUS ipse
 p. 55. in naturalibus etiam fe-
 brem variolosam sine eruptione
 contingere statuit, et veritatem
 hanc SYDENHAMI auctoritate
 sancivit.

Ff

Vel-

Vellem equidem ut ad urinae statum attendissent medici, cujus nunquam me fefellit variolosus color. Ita nuncupo, quia hoc morbo soli proprius est.

Depingant igitur plagarum progressus, earumque mutationes medici; addantur Diario, quo momento urina inceperit esse variolosa, quo tempore febris adfuerit, vel ejus aliquod symptoma, uti vertigo, nausea, oris foetor cet. Si haec debitis periodis observata fuerunt, persuasus sum, tuto et certo plenam immunitatem, etiamsi nulla manifesta eruptio contingat, in posterum promitti posse.

Febris etiam major vel minor, gradus hac in re nihil significat, quo-

quoniam feбри nunquam proportionata est erüptio: ingens enim unicam aliquando producit pustulam, quemadmodum p. 70. adnotavi, et exigua saepe innumerabiles.

Casus filiae Cl. *Drysbout* tantummodo probat Cl. SCHWENKIUМ non attendisse ad haec omnia, quod sane nullomodo miror; paucas enim insitiones ipse fecerat, immo raro tum temporis in Europa exercebatur haec medicina. Accidit praeterea A. 1755, accidit igitur ante Celebrem Insitionis epocham, antequam tot experimenta accurate capta erant, et antequam observationes virorum tot praeclarorum publice erant editae.

Ff 2

In

In praefatione igitur Ill. **SWIETENIUS** debuisset monere, se post tot vias infitiones a *Suttonianis* et ab **INGENHAUSLO**, eorumque discipulis, similes errores non vidisse: debuisset revocare praematuras suas sententias, quemadmodum certus sum hac in re errorem suum revocaturum **SCHWENKIUM**, si ante celebre illud tempus diem non obiisset.

Progredior ad examen recursus, seu periodi constitutionum epidemiarum: Citat Ill. auctor **BARTHOLINUM** qui in Islandia quovis anno vigesimo redire statuit p. 5. Celeb. autem **SCHWENKIUS** (a) Hagae commi-

(a) ib. p. 488.

mitum post quinque annos recurrere observat. Apud SYDENHAMUM, HUXHAMUM similesque, accurate observatae hae constitutiones regularem non habuerunt periodum. Nec miror, nam ubi certo anno omnes homines afficiuntur, aliquot anni requiruntur donec sat multi nati sunt, ut epidemiam morbus constituere possit; negliguntur enim pauci, etiamsi in omnibus magnis urbibus semper hinc inde aliquis decumbat; contagium enim aliunde saepe adfertur, emoriturque, si non subito alios corripiat. Verum quidem est, quod per aliquot menses conservari possit materies purulenta; sed in atmosphaera citius perire videtur.

Igitur, si verum est, quod non nisi contagio communicetur morbus, cujus accessus mille modis, et diversis temporibus contingere potest, etiam periodorum nullus erit ordo.

Etiam recte adnotat SWIETENIUS p. 21. contagium non esse connatum, quemadmodum RHAZES et deinceps multi inter Recentiores opinabantur: rejicit quoque jure merito ridiculam VIOLANTII sententiam, ac si in rebus succenturiatis haereret venenum.

Illud semper verum deprehenditur, quod non nisi contagione spargatur, et non nisi solos homines afficiat; nulla enim inde animalia laborant, nequidem
 oves,

oves, licet pustulis fatis similibus obnoxii sint et, aliquando pereant, quemadmodum experimento p. 101. evici.

Redeo ad epidemicas constitutiones; III. SWIETENIUS differentias variolarum diversitati harum constitutionum adscripsit p. 6 et 7. etiamsi morbi malignitatem non a contagii violentia, sed a temperie aegri dependere observaverit. p. 30. quae non facile inter se conciliari posse videntur. Diversa quoque anni tempora in auxilium vocavit, elegit enim vernum et autumnale, etiamsi hyemem aestati praetulerit. p. 7. frigus autem non nocere suo exemplo docuit p. 79 et 80. memini tamen me mil-
lie-

ties Leidæ SWIETENIUM vidisse, maxime cum familiae nostræ medicus esset, eumque habuisse colorem laetum, ac transparentem, adeo ut potius huic constitutioni quam aeris frigori tribuam, quod tam parum variolis affectus fuerit. Hodie omnes in hunc errorem incidunt, et felicissimos infectionis effectus meo iudicio, et quemadmodum p. 70. evidenter demonstravi, Frigori in consulto tribuunt.

Interim ita ratiocinandum esse opinor; Negari quidem non posse certis temporibus plures mori variolis, aliis pauciores; Sed differentiam tribuendam esse his duabus causis, constitutioni epidemicae febris petechialis, quae

quæ uti demonstravimus sæpe variolas concomitatur : et singulari dispositioni aegrorum. Fateri enim oportet aliquando plures nasci cum cute rosea, pellucida, aliquando his contrarios : quoniam a parentum variae constitutionis unione præcipue dependet. Si igitur eodem tempore multi hujus malignae dispositionis adficiuntur variolis, quarum contagium semper est ejusdem indolis, etiam plures morientur, et vice versa.

In prognosi quoque mihi a recto tramite aberrasse videtur pag. 98 : ubi statuit *contagii statum diuturniorem esse, quo lentius erumpunt pustulae, et eo leviozem.* Fateor me in initio ad hanc rem

G g

non

non attendisse, sed quoniam omnia in diario meo accuratissime notaveram, de novo id consului.

Adseverare possum in universum, me bis tantum observasse eruptionem 8° die post infectionem, semel dum observationes edidi p. 137. et semel hoc anno Hagae comitum. Prior habuit 47. pustulas, alter 37. Et quamquam maxima pars aegrorum meorum die 9. et 10. eruptionem manifestam habuerit, varietas numeri pustularum tamen tanta fuit, ut regulam inde deducere minime potuerim. Aliquibus die 12. et 13. pustulae prorupuerunt, sed etiam in iis inconstans fuit numerus: In genere
ta-

tamen plures habuerunt pustulas, quo lentius progrediebatur morbus. Duratio morbi, et contagii semper proportionata fuit numero pustularum; nam, ubi valde multae, febrem secundariam subeunt inoculati, et crustae diu manent non modo ad 21. diem post eruptionem, sed diutius: etiam per 12 dies oculos clausos vidi in puella, cujus historiam dedi in not. a p. 29.

Durat in quam plurimis eruptio duos, vel tres dies, sed inde numerum nunquam auctum vidi: aliquando trium dierum spatio 8 pustulae prodire, aliquando 4. aliquando 230. 1000. et plures.

Ubi de eruptionis die agit Ill.
SWIETENIUS in insitivis va-

G g 2 riolis

riolis p. 23. eam ponit 7. 8. 9. immo et 23. die. videtur super his maxime consuluisse observata Celeb. KIRCKPATRIK et Cl. GUYOT, quae in Tom. II. *mem. de l'Acad. R. de Chir.* p. 556. reperiuntur. Ego nunquam die 7. eruptionem observavi, rarissime 13. et nunquam tardius. Adfirmare audeo, eruptionem 23. die factam non insitioni ut causae, sed contagio, alio modo recepto, adscribendum esse. Ita in juvene, qui saepius a me insitionem expetiverat, quia tempore valde contagioso ubique se periculo exponere debebat, insitionem feci, sed jamjam die quinto febris eruptionis erat manifesta; et 6. ingens eruptio, quae

quae die 8. desit. Plus quam-
probabile mihi videtur illum
contagium aliunde cepisse.

Confirmat Ill. auctor magni
sui praeceptoris sententiam, *In-
flammatorium esse morbum, sed mul-
ta particularia habentem* p. 52. et
p. 54. Curationem antiphlogis-
ticam praescribit, quam etiam
RHAZEN adhibuisse p. 64. ob-
servat: quum tamen in prae-
fatione tacite praeparationem,
quae ab omnibus antiphlogistica
adhibetur, nonmodo inutilem ju-
dicat, sed prorsus omitti posse
statuit p. 3. Etiam in Viennensi
Orphanotrophio sine noxa in
Victu nihil mutatum fuisse p. 4.
inquo tamen probabiliter Victus
ut sumptibus parcat, non pror-

G g 3.

fus

sus epit antiphlogisticus; tandem se magnum numerum vidisse, qui, licet nullum remedium toto morbi decursu sumperant, infiltrationem feliciter subierant.

RHAZES mihi non videtur curationem regularem adhibuisse, in universum quidem antiphlogisticam secutus est, sed etiam aliquibus et remediis, et cibis specificam Vim tribuit vel juvandi, vel nocendi, quibus tamen, uti in superioribus demonstravi, fidere non possumus. Ita prae omnibus *ficus* damnat, quia (p. 44.) *pustulas augent*. Unde tamen nihil mali observavi. Accidit enim, ut Prudentissima Mater, cujus quatuor infantibus infiltrationem administrabam hoc anno,

no, omnibus quotidie dederit ficus aliquot aridas, seu conditas; quod non prohibui, quia certus eram, eas nullomodo nocere posse. Effectus hic fuit, ut Puella $7\frac{1}{2}$ ann. habuerit 3 pustulas, frater ejus 6 annor. 14. Soror $4\frac{1}{2}$ ann. 10. et in Natu minimo puero 3 annorum, numeraverim 119. pustulas: *argumento, etiam ficus pustularum copiam non augere, dummodo constitutio favet.*

Si rite examinamus naturam hujus morbi, et quae de eo certo constant, evidens erit, non esse inflammatorium, nisi quatenus acrem materiam copiose per internam et externam superficiem corporis dispergat, quae ingentem inflammationem in ambitu
pro-

producit, durantem donec pustulae ad maturitatem pervenerunt: Inflammatio igitur non est causa, sed sequela hujus materiae. Inde faciei et capitis inflammatio et tumor, inde faucium inflammatio, et asperae arteriae. Inde manuum pedumque intumescencia et inflammatio cet. Sed non oriuntur papulae, vel pustulae ex inflammatione universali. In variolis naturalibus illud millies observare poterunt medici; in artificialibus autem manifestius.

Successus igitur, toties in variolis tum naturalibus, tum artificialibus observatus, adscribi non debet remediis antiphlogisticis interne usurpatis, aut externe
ap-

applicatis: Balnea enim, fomenta, cataplasmata et similia humectando quidem cutis rigorem, et tensionem minuere potuerunt; sed nullomodo pustulas resolvere, minuere, aut aliorsum derivare.

Frustra itaque credidit Ill. Auctor, p. 73. n. 2. se laxando, et spongis aqua calida madidis papulas resolvere potuisse. adscripsit his, quod naturae morbi tribuere debuisset. In initio enim eruptionis centum maculae prodeunt, quae sua sponte postero die evanescent, et tantummodo 10. vel 20. veras pustulas post se relinquunt. Id in insitiis quotidie videmus, etiam in artificialibus, sed minus accurate, quia

H h

ad

ad numerum, postularum, raro ex industria attendunt Medici.

Silentio tamen transire haqueo, Neminem Medicorum tantopere comprobasse simplicissimam methodum sanandi, quam quidem ILL. VAN SWIETEN in praefatione, jam toties citata. Si recte judico, eodem modo de indole morbi opinatus fuisset, dummodo ex observationibus ipsis judicium tulisset. Patet illud ubi de aetatibus hominum agit, quas mecum ad morbi vim nihil omnino tribuere, statuit. Ideo gravidis non nocere, ideo menstruationes nihil ad rem facere docet. Praeparationes ideo ante infusionem superfluas, victus rationem indifferentem, et remedia

in-

inutilia in artificiali morbo censeat
 Sed simul ac systematice, ratio-
 cinatur sententiam BOERHAA-
 VII, aut RHAZIS, sequitur,
 tanta cum praejudicatione pro-
 greditur, ut satis mirari nequeam.
 Inter se igitur conferenda sunt
 commentaria, et praefationis dog-
 mata: aegrorum fata cum ejus in-
 dicatione curativa, et prognosi,
 atque luce meridiana clarius erit,
 SWIETENIUM sibi ipsi, multis
 in locis, contradixisse.

Evidentiora haec erunt, ubi
 doctrinam Auctoris de sympto-
 matibus paulo enucleatius perpen-
 dimus. **Ptyalismum** v. c. cum
BAGLIVIO criticam habuit,
 quamquam alibi doceatur 90. et
 104. Salivationem a papulis os

H h 2

et-

et fauces obsidentibus oriri, et faciei tumorem, atque manuum ab earum multitudine pendere: quemadmodum manifeste verum esse p. 19. demonstravi. Deinde autem, aegros inde levari, immo materiem morbosam exire per glandulas salivales statuit p. 123. tandem et manuum tumores pro salutaribus naturae conaminibus salutat p. 104.

Non nego salivationem aliquando eruptionem variolarum concomitari, quemadmodum Ill. Auctor p. 123. adnotat; sed tantum animadverto, eruptionem tum temporis etiam in faucibus ipsis adfuisse manifestam, licet, quemadmodum saepe contingit, postero die iterum evane-

nescant hae papulae. Topica igitur inflammatio hujus salivationis causa est, et pro critica evacuatione nullomodo haberi potest.

Ratione haud absimili multa de corpore per urinae vias eliminari docet p. 127. sed criticam non esse hanc materiem adeo evidenter §. 6. p. 23. demonstravi, ut superfluum foret plura de his proferre.

En alterum exemplum! Antidotum certam nondum cognitam esse testatur p. 63. laudat interim Balnea, Pediluvia, laxantia, aërem frigidum, epispastica pedibus, et fomenta manibus admo-
venda, anodyna, purgantia blanda, oleum Vitrioli, et Cort.

H h 3

Pe-

Percyianum cet. quae omnia, ubi pustulae numerosae sunt, laudem merentur, sed morbum non mutant. Similia adhibeo, et adhibui semper ubi numerosae erant, vel confluebant Variolae, sed tantummodo ad sedanda inflammationis symptomata, non ad imminuendas pustulas. His igitur tantum tolerabilior fit morbus.

Optime omnium de febre petechiali Variolas concomitante **ILL. SWIEFENIUS** egit: omnibus palmam praeripuit descriptione variolarum spuriarum, quarum indolem egregie exposuit. Cum admiratione novas ejus observationes legi, et relegi: id tantum Vobis inculcandum,

dum, ut cum prudentia ejus
 praecepta usurpetis, tamque in-
 temini ubi sine praedicta opi-
 nione scripsit. 5 mollardeloo

Laudabiliter sane mihi fecisse
 videtur, quod summo BOER-
 HAVIO etiamsi Praeceptoris,
 aliquando contradixerit, plus
 enim generi humano, quam prae-
 ceptoribus debemus. Illud igitur,
 si licitum fuit SWIETE-
 NIO, si decuit, dum magni
 Praeceptoris dogmata expone-
 bat, quid non mihi A. NO-
 BILISSIMI! cujus curae man-
 datum est, ut veritatem expo-
 nerem: quae sane ambigua, et
 obscura mansisset, nisi ILL.
 SWIETENII manifestos erro-
 res in Vestrum commodum,
 -MI alio-

aliorumque salutem prodidisseni,
et summas ejus laudes, quas cer-
to certius meruit, ubi par erat,
celebrassem ?

T A N T U M .

IN-

I N D E X.

Rerum Notabilium, in Dissertatione de Emolumentis, et optima methodo, Infitionis Variolarum; et in Animadversionibus in Illustr. L. B. van Swieten de Variolis Commentarium.

Abcessus sub musculo pectorali post decursum morbi variolosi. p. 96.

Acus magis dolorifica est, quam lanceola, pro infitione. p. 85. §. 13.

Aegri frustra in variolis medicamentis excruciantur. p. 53.

Aer calidus vel frigidus non nocet, neque prodest in variolis. p. 70.

Aer liberior prodest, praesertim ante eruptionem variolarum. p. 71.

Aetates hominum, et sexus non excipiendi ab infitione. p. 73.

Agricolae aequae, ac Urbani, variolis afficiuntur. p. 48.

Alimenta cujuscunque generis, quibus assuetus est aeger, non nocent. p. 69. idem a *Swietenio* adfirmatur. p. 204.

Alimentorum diversitas constitutiones hominum, et ratione variolarum, non mutat. p. 47.

Animadversiones in Ill. Swietenii comment. de Variolis p. 291.

I N D E X

Anni tempora omnia aequè conveniunt ad infitionem faciendam. p. 73.

Àqua calida etc. papulas non resolvunt. Contra *Swietenium*. p. 241.

Auctor ex quatuor filiis, inopinanter variolis naturalibus correptis, unum amisit. p. 207.
 ejus parentes, ex octo infantibus, duos. p. 208.

B.

Belgae, licet frugaliiores, aequè ac aliae gentes, pessimis variolis obnoxii. p. 49.

Bengalenses infantibus materiem variolosam cum sacharo sc. mistam propinant, ac certo variolas dant. p. 79.

BICKERUS etiam ad colorem cutis in variolis attendit. p. 50. not. a.

BOERHAVIUS specificum ex antimonio, et mercurio proposuit. p. 63.

———— Variolarum indolem non cognovit. p. 66.

———— ab Ill. *Swietenio* jure merito reprehenditur. p. 204. et 247.

Brachia, et cubitus internus, pro infitione ceteris partibus praeferenda videntur. p. 92-93.

C.

Caro, butyrum, mellita, et sacharata non nocent. p. 57.

Caro nocere posset versus febrem eruptionis. p. 57.

Centum annorum spatio, ex 100.000, Viennae fervarentur infitione 15.780. etiam juxta *Swietenii* hypothésin, p. 210. et, si infan-

fantes inde nascituri considerantur, 3.79180.
p. 211, not.

Chinenses summo periculo Variolas sustinent. p. 220.

Chronici morbi in infectione non sunt considerandi, dum variolae grassantur. p. 68.

Cicatrix semper plagas infectionis sequitur. p. 98.

Climata constitutiones hominum, quoad contagii efficaciam, non mutant. p. 47.

Consensus nervorum cutaneorum probabilis tumoris sub axillis causa. p. 97. 98.

Constitutio petechialis non pendet ab alimentis, neque a cibis alcalinis. p. 9.

————— penitus incognita est. ib.
————— latens signis dignosci non potest. p. 10.

Contagium variolarum differt a contagio luis bovillae, et viperarum. p. 78.

————— agit pro diversa aegri constitutione et temperie. p. 46.

————— morbum non reddit levio-
viorem, quo lentius erumpunt pustulae, ut
Swietenio placuit. p. 233.

Corpus aegri praeparare an oportet? p. 41.

Crustulae exsiccatae, aqua calida emollitae, infectioni aptae sunt p. 91.

Cutis color transparens discretas, et obscurus contra, confluentes indicat. p. 49.

D.

Diaeta, et remedia nihil boni in morbo vario-
loso attulerunt. p. 53. consentit *Swietenius*
p. 204. 242.

Dies eruptionis a *Swietenio* non bene deter-
minatur. p. 235.

I N D E X,

DIMSDALEUS verae infectionis epochae auctor. p. 211.

————— specificum ex calomela, et Tart. emetico quaesivit. p. 63.

Dolor axillarum, mammarum, et papillarum, unde, qualis, et quando. p. 94. §. 16.

E.

Emolumentum nullum ex praeparatione, aut remediis expectandum; sed unice ab infectione. p. 61.

Empirica sana, et methodica Theoriae omnidogmaticae in Variolis anteponenda. p. 67.

Epidemicarum constitutionum periodus non est regularis, et quare? p. 228.

Errores Virorum illustrium contagii instar mendum. p. 202.

Experientia didicit auctor, vina et carnes non nocere in inoculatis. p. 59.

Experimenta circa carnes, et vina capi debent in aliquot millibus. p. 58.

F.

Fata aegrorum ex colore cutis praedici possunt. p. 50. negatur a Swietenio p. 219. contrarium iterum demonstratur, ib.

Febris eruptionis proportionata non est numero pustularum variol. p. 70. et 227.

Febris secundaria, quibus diebus se manifestet, p. 25. §. 7.

————— novas producit pustulas, super corneam praesertim, et in visceribus. p. 26.

Fe-

I N D E X.

Febris secundaria, in naturalibus semper observatur, et periculosa est. p. 27.

———— averti non potest, neque V. S. neque purgantibus. p. 27.

———— rarissime in artificialibus, p. 28. 30. vix 10. in 1000.

———— ab aliquibus negatur, p. 29.

———— super oculos, etiam in artificialibus, pustulas producit. p. 30.

Feminae menstruantes sine noxa infectionem ferunt. p. 75.

Ficus pustularum numerum non augent, uti Rhazes statuit. p. 238.

Foetus in utero materno saepe simul cum matre variolis afficiuntur. p. 75.

———— in utero materno, licet mater afficiatur, non corripitur. p. 76. in not.

———— in utero materno, aliquando afficitur, licet mater non laboret variolis. ib. in not.

G.

GATTII error circa utilitatem aeris frigidi in Variolis. p. 71.

Graviditas non excipi debet ab infectione, dum morbus grassatur. p. 76. not.

Gravidae inoculatae fuere à Dimsdaleo, sine noxa. p. 75.

Groningae veritatem, ne Jurisconsulti inoculati causas dicerent. p. 217.

H.

Herpes non obstat infectioni variolarum. p. 60.

I N D E X.

Homines eo magis variolis afficiuntur, quo color cutis est opacior. p. 49.

HUXHAMUS mercurialia damnat in variolis. p. 66.

I.

Immunitas a variolis tuto promitti potest. p. 229. adversus *Swietenium*; qua ratione? p. 226.

Incisio unica, duplex, quadruplex, vel sextuplex pustulas non auget, neque minuit. p. 84.

— ultra necessitatem multiplicari non debet. p. 85.

— ad cutim usque ex usu est. p. 87.

— aciculâ, vel lanceolâ oblique inter epidermidem, et cutim facienda. p. 87.

Ineptitudo ad variolas qua ratione explicari debeat? p. 221. ejus signa. p. 222. non est haereditaria. p. 223.

Infantes multi ex variolis naturalibus visum perdunt. p. 31.

Infantes Tonforis 5. coeci evadebant ex variolis, sextus unum oculum amisit. p. 32. not. a.

— lacte nutriti plures habent pustulas, quam infantes 2. 3. vel 10 annor. p. 67. et 73.

Inflammatiô faucium, et tussis sequelae sunt pustularum super linguam, intra fauces, et asp. arteriam. p. 22. §. 5.

Inflammatiô in variolis non est causa, sed sequela morbi. p. 240.

Inoculati aliquando moriuntur p. 218.

Institutio intra nares fieri potest. p. 86. pure diluto assumpto p. 87. ope emplastri p. 88. praec-

I N D E X.

- praesente aegro, vel in loco separato. p. 89-90.
- fieri debet in remotis a capite partibus. p. 94.
- Insitionis emolumentum ex imminuto numero pustularum p. 16.
- Insitione homines certi redduntur; utrum proficiunt in hunc morbum. p. 37.
- Insitionem parentibus obtrudere non licet. p. 217.
- Insitio in America aequè benigna fuit, quam in Dania, Suecia, vel Russia. p. 70.
- Insitio infantibus, ubi necessitas urget, administranda. p. 74.
- prohibita *Hagae*, *Zwollae*, *Leidae*, et *Amstelaedami*. p. 214.
- in nosocomio, ab urbe dissito, cum debitis cautelis permittenda. p. 216.
- licet intra paucos dies saepius iteram non nocet; et unam tantum eruptionem efficit. p. 80.
- recidivae obnoxia non est contra *Swissenum* p. 220. confer p. 36.
- Intumescencia faciei, manuum, pedum a quibus critica habita p. 17. §. 3. non tamen est, sed sequela inflammationis cutis et paniculi adiposi. p. 19.

M.

- Magistratus, qui insitionem prohibent, laudantur. p. 215.
- Materia variolosa, in omni statu pustulae, apta est insitioni. p. 78.
- plagulis applicata, vel cuti integrae, vel deglutita, morbum efficit. p. 78.

I N D E X.

- limpida est praeferenda p. 79.
- commodius ex plagis infectionis depromitur, praesertim dum febris erupt: adest. p. 79.
- sub crustis plagularum deprompta saepe fallit. p. 80.
- quaevis nullum dat discrimen. p. 81.
- eadem diversos edit effectus, pro diversitate aegri, cui inferitur p. 81. *not.*
- optime colligitur, et servatur in parva pyxide cum linteo carpto. p. 90.
- servari potest variis modis p. 91.
- Medici**, quid fecerunt ad morbi indolem immutandam. p. 51.
- lethalitatem variol: nulla arte vincere potuerunt. p. 52.
- Medicina** remedium nullum habet infectione efficacius. p. 210.
- Methodus Suttoniana** plures non conservavit aegros. p. 52. *not. a.*
- Antiphlogistica stragem non imminuit. p. 52.
- Miasma variolosum petechialem febrem non constanter producit. p. 10.
- Morbus non est deterior in senibus, quam in infantibus p. 66.

N.

- Numerus pustularum non sequitur rationem quantitatis materiae sanguini mistae p. 83. 85.
- Nutrices etiam inoculandae p. 77.

O.

I N D E X

O.

Oculi quidem ab Infectione Variol. afficiuntur,
ut macula remaneat, sed non destruantur.
p. 31.

P.

Pars corporis omnis infectioni idonea est. p. 92.
Plagulae infectionum aliquando 20 dies post
morbi decursum exulcerantur. p. 98.

Præparatio nulla, nullum auxilium adhiben-
dum. p. 39. — omnis vana est. p. 55. —
omitti potest juxta *Ill. Swietenium* ib. not.
a. et 204.

— noxia est p. 56.

PRINGLI error circa utilitatem aeris frigidi
in Variolis. p. 71.

Prudentia requirit, ut ex optimo genere sumatur
materies pro infectione. p. 82.

Pustularum totius corporis pars quinta faciei
tribui potest p. 15.

Q.

Quantitas materiae insertae non nocet p. 83.

R.

RANBYUS infectionem non facile instituit in in-
fantibus, nisi 4 ann: p. 7.

Recente nati intra annum non inoculandi
p. 74.

Remedia in infectione supervacanea observante.
Swietenio p. 204.

I N D E X

RHAZIS exemplum omnes medicos in errorem duxit. p. 41.

———— curacionem regularem non adhibuit p. 238.

———— dogmata ex interpretatione Cl. *Channingii* p. 41.

———— applicata artificialibus. p. 45.

———— error circa antimonii efficaciam. p. 54.

———— saporifera commendabat in variolis, et vestimenta densiora. p. 72.

Rubedo brachiorum, et faciei cum parva eruptione p. 95.

———— S.

Salivatio in variolis non est critica, sed occasio-
nalis p. 20. §. 4. adfirmatur a *Swietenio*
et negatur. p. 243.

Sanguis ex plagula facta stillans non nocet.
p. 87.

———— abstersus vel relictus nullum
discrimen facit. p. 88.

Sedimentum in Urina non sequitur rationem
directam pustularum, neque inversam p. 24.

Specifica ad diminuendas pustulas frustra pa-
rantur, et quare? p. 17.

Specificum nullum adversus symptomata va-
riol: per octo secula excogitatum est. p. 28.
et p. 69.

Specificorum examen secundum *Rhazem* p. 62

Specificis cur uti noluerit. *Auctor.* p. 64.

Specificum **GL. MURRAY** ex aqua picis li-
quid. et *Cicuta*. p. 65.

Spina Ventosa variolis non obstat p. 59.

Su-

Superficies totius corporis se habet ad illam faciei, uti 50: 1. p. 15.

SUTTONIANORUM specificum est mercurius. p. 64.

———— error p. 72.

ILL. VAN SWIETEN librum de Variolis editit, postquam auctoris dissertatio Tolosam missa est. p. 203.

———— simplicissimam auctoris methodum optime comprobavit. p. 204. 242.

———— consentit, praeparationem omiti posse p. 55. a. etiam carnes, seu diaetam ordinariam non nocuisse in artificialibus variolis. p. 57. a.

———— circa Diaria mortuorum ex variolis dolus. p. 265.

———— successus insit; recidit; casus infelices enumerat p. 212.

———— commentarios scripsit ante veram Infusionis epocham. p. 211.

———— non agit cordate. p. 213.

———— error circa constitutiones epidemicas Variol: p. 231.

———— ex 50 variolis naturaliter correptis tantum 1. periisse notat. p. 206.

———— Infusionem damnat, quia discrimen periculi Viennae nimis leve est, p. 207. Contrarium demonstratur. p. 208. 209.

———— variolas morbum inflammatorium esse statuit p. 237. contrarium probatur ib.

———— in dolorem variolarum praedicti posse negat. p. 219.

———— tumores faciei, manuum, pedumque

I N D E X

que cet. recte a papularum numero deducit. p. 205.

ILL. VAN SWIETEN pyralismum criticum habuit, et iterum negavit. p. 243.

_____ per urinae vias multa de corpore eliminari scribit. p. 245.

_____ variolosam febrem, sine eruptione, observavit. p. 225.

_____ egregie egit de petechiali febre p. 246. et de variolis spuris.

T.

Tabula pustularum in facie relative ad corpus p. 12-14.

_____ relative ad numerum incisionum p. 84.

Temperies aliquae confluentibus, aliae discretis inopportunae sunt. p. 51.

_____ maligna saepe haereditaria est. p. 51.

Tussis causa p. 22. §. 5.

U.

Urina variolosa quibus diebus deprehendatur. p. 23.

_____ signum certissimum est, incisionem bene cepisse, etiamsi nulla pustula prodeat. p. 25.

_____ postquam omnia symptomata per eruptionem erant sedata p. 25. §. 6.

V.

Variolae artificiales aequae contagiosae sunt, quam naturales p. 214.

Variolae nat. maxime multiplicantur in iis partibus, quae aeri expositae sunt, contra omnem theoriam p. 11.

Variolarum numerus relative ad superficiem corporis p. 11.

Variolae cur confluant in facie, dum reliquae super corpus discretae sunt? p. 15.

———— insititiae nunquam confluant, neque foedae cicatrices post se relinquunt. p. 34.

———— nunquam suppurationes, phthises, asthma, abortus cet. produxerunt. p. 33.

———— nunquam bis, etiam sine eruptione, eundem hominem invaserunt. p. 36.

———— naturales, licet raro, bis eundem hominem invadunt. p. 36.

———— materies critica se non evacuat per urinas. p. 23. §. 6.

Variolis ex centum quinque nunquam hoc morbo afficiuntur p. 37.

Variolae non sunt contagiosae, nisi dum maculae in pustulas abeunt p. 77. §. 10.

Vasa lymphatica, et eorum decursus, causa esse possunt tumorum sub axillis. p. 97.

Venae Sectio, Pediluvia, Epispastica cet. pustulas a facie non derivant. p. 53.

Virus Variolosum petechias producit, saepe in naturalibus, etiam, licet rarius, in artificialibus p. 8-10.

M. N. D. E. X.

**Vomitus si pituitam, et bilem ejicit, febre
eruptionis instante, nihil dandum p. 69.**

W.

WATSONUS statuit mercurium variolas pe-
jores reddere p. 64.

F. I. N. I. S.

I N

INDEX RERUM NOTABILIUM

IN EPISTOLA

AD

D. VAN GESSCHER,

A.

Auctor pro Celeb. Smellio forcipis usum
caragraphice delineavit Londini. p. 181.

C.

Caput foetus, duabus manibus prehensum, faci-
le extrahebatur ex pelvi vetulae emortuae,
in qua synchondr. oss. pubis erat secta. p. 144.

Caput foetus, secta synchondrosi, facile una ma-
nu educebatur, p. 146.

Caput foetus forcipe fingi, et elongari potest
p. 185.

Capita p[er]ura incuneata ab auctore deprehensa
p. 123.

Catheter masculinus in gravidis praestantior femi-
nino p. 171.

CHAPMAN forcipis et haquei usum tantum
laudat, ubi caput profunde intra pelvim haere-
ret p. 183.

Chirurgia Sectionis Ossium pubis. p. 159.

Chirurgiae hujus possibilitas, et eventus in
emortuis p. 160.

Chirurgia haec in viis postalis. p. 160.

Cir-

- Circulus aeneus pro mensuranda dilatatione pelvis. p. 140.
 Circulus chalybeus necessarius in vivis p. 143. et 147.
 Clauditas ex deductione ossium illum possibilis. p. 178.
 Clauditas post partum ex metastasi materiae p. 179.
 Corporis circumcaesura et vitae genus multum faciunt ad facile pariendum p. 115.
 Cunctatio, donec foetus mortuus est, antequam uncus adhibetur, mortis causa. p. 186.

D.

- DEVENTERUS ad matrem servandam foetum instrumento acuto destruxit p. 183.
 ————— signa vitae et mortis foetus incerta judicat. p. 189.
 ————— vivum pro mortuo habuit. p. 189.
 DIDEROTI circa capite damnatos iudicium p. 148.
 Deductio ossium ilium et ossis sacri, sine crepitu in puerperae cadavere p. 145.
 ————— ossium pubis animadversa ab *Hippocrate* p. 164. a *Diemerbroekio* p. 165. a *Louiso*, a *Campero* p. 165. a *Morgagno* p. 166. ab *Harveo*, *Hunlero*, etiam *Swieten* p. 168.
 ————— in praegnantia ante partum p. 166. in duabus non inventa p. 167. not. b.

E.

- Emolumenta Sectionis synchondr. ossium pubis, prae Sectione Caesarea p. 170.

Epis-

Epistola Celeb. LOUISII. p. 124.
 Errores circa vitam foetus inevitabiles. p.
 199.

F.

Fasciæ a Louisio commendatae ab Auctore
 praevisae propositae. p. 179.

Fasciis ossa pubis subito sanarentur. p. 180.

Fascia porculæ adaptata. p. 184.

Foetor non est signum certum mortis foetus.
 p. 188.

Foetui mortuo unicum adigere licet. p. 153.

Foetus, licet caput destructum sit, aliquando
 aegre protrahitur. p. 184.

Foetus mors non semper dijudicari potest. p.
 187. praesertim ubi incuneatum est caput.
 p. 188.

Forceps *Smellii* ante 25 annos incognita.
 p. 120.

Forceps *Smellii* saepe applicari nequit. p. 123.
 185. ubi utilis, et ubi frustra adhibetur.
 p. 182.

Forcipis unum erus aliquando inutile. p. 185.

G.

Gemellorum uno vivo, alter mortuus foetorem
 exhalare potest. p. 188.

Genitalia porculæ post mortem examinata.
 p. 137.

Gratia, qualis. p. 193.

K k

H.

I N D E X.

H.

HALLERI hypothesis circa faciles, ac difficiles, partus. p. 115.

I.

Ilei portio strangulato in vulnere uteri post operat: Caesaream. p. 127.

Infantum 3 partes hodie sine laesione a medicis servantur, quae antea in partu peribant. p. 119.

Infitio Variolarum in sex capite damnatis instituta. p. 158.

Iuridicorum objectiones adversus gratiam, a Principe rogatam, solutae. p. 191.

L.

LA MOTFE bis infantum capita instrumento aperuit, qui nati vitae indicia dederunt. p. 187.

Libellus supplex ab Auctore supremae Curiae consulis oblatum. p. 149.

Ligamenta ossium pelvis, et synchondrosis ossium pubis, omnia emolliuntur, et laxantur ante partum. p. 174.

———— haec post partum iterum haec ossa inter se ligant. p. 176.

LUDOVICI XI. venia, ut sectio calculi in capite damnato instituat. p. 157.

M.

I N D E X.

M.

Matronae hodie difficilius pariunt, quam antea.
p. 113.

Medico famae suae consulente, moritur uterque,
mater, et foetus. p. 154.

Medici ubi retinentur metu. p. 156.

Meretriculae, quare facilius pariunt. p. 116.

Modus confidendi ad partum facit. p. 118. et
not. e.

Mors foetus; vide *Foetus*.

Mulieres non omnes ex fatali necessitate diffi-
culter pariunt. p. 117.

O.

Ossa ilium in partu laxantur. p. 177.

——— disjuncta ab osse sacro. p. 144.

——— pubis ab ipsa natura dilatantur. p. 164.

——— divisa, iterum concreta in sue. p.
138.

OULD F. restatur, casus dari, ubi forceps in-
utilis est. p. 183.

P.

Partus aliquando, non nisi acuto instrumento,
excuti potest. p. 151.

Praesidium nullum praeter Uncum et sectionem
Caesar: ubi caput infantis valde haeret.
p. 155.

Principis Arausionensis sententia circa libellum
supp: auctoris p. 163. et circa propositionem
auctoris. p. 194.

Quaestio praecipua circa propositionem. p. 161.

R.

ROONHUZIANUS Vectis, ante 25 annos in-
cognitus. p. 120.

_____ facilius applicatur forcipe

SMELLIANA. p. 123.

_____ saepius ab auctore adhi-
betur. p. 182.

S.

Sectio Caesarea bis instituta, quo successu?
p. 127.

_____ aliquando necessaria. p. 152.

_____ in quibus casibus absolute ne-
cessarius. p. 171.

_____ incerta matri et infanti. p. 153.

Sectio Synchronosis ossium pubis primum a
Juniori Medico proposita. p. 128.

_____ in mortua porcula. p. 153.

_____ in Viva porcula. p. 135.

_____ intra octo dies sanata. p. 37.

Sectione facta animal deambulare non po-
tuit, neque stare. p. 136.

Sectio synchrondr. in vetulae cadavere. p. 139.

_____ in puerperae cadavere. p. 144.

_____ legitima non est, nisi prius fu-
per capite damnata instituat. p. 169.

_____ proponitur, ubi caput infan-
tis incuneatum, et pelvis bene formata est.
p. 172.

Si-

I N D E X

Sipbrae et *Puae* iudicium circa *Judaeas*.
p. 115.

T.

Thoraces longi, mali, quia pelvim coarctant.
p. 117.

U.

Uncus aliquando, licet raro, adhibitus ab auctore.
p. 121.

V.

Vesica urinaria in Sect. Off. *Pubis* non laeditur, si prius evacuatur cathetere. p. 170.

Vita, ubi alteruter eam perdere debet, in primaria servanda. p. 152.

W.

P. DE WIND laudatur. p. 184.

Y.

Yslandiae et *Kurilskiae* mulieres difficulter pariunt. p. 117.

F I N I S.

C O R R I G E N D A.

<i>Pag.</i>	<i>Lin.</i>		<i>lege</i>	
11	7	frequentur	_____	frequenter.
16	11	postularum	_____	postularum.
35	23	fere	_____	fuere.
55	3	adminiſtrando	_____	adminiſtranda.
58	ult.	Voia	_____	Vina.
79	5	inſitio	_____	inſitio.
82	20	C. vera	_____	C. vero.
87	15	exiliſtima	_____	exiliſſima.
89	3	pulverſatas	_____	pulverifatas.
101	6	luce Bovilla	_____	lue Bovilla.
113	1	vigilanti	_____	vigilante.
119	18	jactitantiae	_____	jactantiae.
129	18	deductiones	_____	diductiones.
131	13	exceptio	_____	exceptio.
171	17	neceſſarea	_____	neceſſaria.
202	15	oper	_____	opere.
203	7	imit, emini	_____	imitemini.
231	2	ſint et	_____	ſint, et
241	19	artificialibus	_____	naturalibus.

<i>Adult.</i>		<i>Pustul: Adult.</i>		<i>TAB. I.</i>
<i>D.</i>	<i>Sinis</i>	<i>Dextr.</i>	<i>G</i>	<i>Sinistr.</i>

